

การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนผ่องอนุสรณ์ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการ เขต 1

ศุภลักษณ์ จิรธนรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จฯ

วัน เดือน ปี..... 23 เม.ย. 2552

เลขทะเบียน..... ๐๐219788

เลขเรียกหนังสือ

๑๔

373.12

๘๗๒17

๒550

๑.๒

วิทยานิพนธ์ (แผน ข) นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

2550

A STUDY INSTRUCTIONAL CONDITIONS FOLLOWING BASIC EDUCATION
CURRICULUM OF 2001 AT BANGMUANGKIANPONG-ANUSORN
SCHOOL UNDER THE OFFICE OF SAMUTPRAKARN
EDUCATIONAL SERVICE AREA ZONE 1

SUPALUK CHIRATHANARAT

This research is a part of the study under the curriculum of Master of Education
Program in Educational Administration

2007

Copyright of Bansomdejchaopraya Rajabhat University

วิทยานิพนธ์ (แผน ข) การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สมุทรปราการ เขต 1

โดย ศุภลักษณ์ จิรธนรัตน์

สาขา การบริหารการศึกษา

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ (แผน ข) ดร.นิวัตต์ น้อยมณี

กรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ (แผน ข) ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

.....ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายงานบัณฑิตศึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรายุทธ์ เศรษฐขจร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ (แผน ข)

.....ประธานกรรมการ

(ดร.นงลักษณ์ เรือนทอง)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์)

.....กรรมการและเลขานุการ

(ดร.นิวัตต์ น้อยมณี)

ศุภลักษณ์ จิรณรัตน์. (2550). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนผ่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการเขต 1.วิทยานิพนธ์ (แผน ข) ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
ที่ปรึกษา : ดร.นิวัตต์ น้อยมณี, รองศาสตราจารย์ ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนผ่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา สมุทรปราการเขต 1 ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหา และวิธีการ ด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการจัดกิจกรรมและ สถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน และด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนของโรงเรียนบางเมืองเขื่อนผ่องอนุสรณ์ ปีการศึกษา 2550 จำนวน 68 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับ เท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ) โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สรุปได้ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนผ่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการเขต 1 ในภาพรวมครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครู มีการปฏิบัติด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็น ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน และ ด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ตามลำดับ

Supaluk Chirathanarat. (2007). A Study of Instructional Conditions Following Basic Education Curriculum of 2001 at Bangmuangkianpong-anusorn School under The Office of Samutprakarn Educational Service Area Zone 1. Master of Education. Bangkok : Graduate School of Bansomdejchaophaya Rajabhat University.

Advisors : Dr.Niwat Noymanee, Assoc. Prof. Dr.Pornpipat Permporn.

The objective of this study is to investigate instructional conditions following basic education curriculum of 2001 at Bangmuangkianpong-anusorn School under The Office of Samutprakarn Educational Service Area Zone 1 in 4 aspects, i.e. content and teaching method preparation, variety of media and learning sources utilization, activities and events support for learners, and authentic assessment and evaluation. The populations of this study are consists of 68 teachers of Bangmuangkianpong-anusorn School in 2007 academic year. A 5 point rating-scale questionnaire having a cronbach alpha of .94 was administered. And the statistic used to analyzed the data was the percentage(%), mean score and the standard deviation.

The result of this study found that the instructional conditions following basic education curriculum of 2001 at Bangmuangkianpong-anusorn School under The Office of Samutprakarn Educational Service Area Zone 1. In the overall view, the teachers' operations were in the high level. When each aspect was considered, it was found that they had the highest scores in the content and teaching method preparation. Next was the authentic assessment and evaluation, followed by the activity and events support for learners, and the variety of media and learning sources utilization respectively.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ (แผน ข) เรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความอนุเคราะห์อย่างดีจาก
ดร.นิวัตต์ น้อยมณี ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
นางสาวนงลักษณ์ เรือนทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนสมุทรพิทยาคม ที่ให้ความกรุณาเมตตา
สละเวลาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการดำเนินการวิจัย
จนเป็นผลสำเร็จ

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.พรทิพัฒน์ เพิ่มผล รองศาสตราจารย์
มณี เหมทานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เขี่ยมสะอาด และคณาจารย์มหาวิทยาลัย
ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ประสบการณ์ที่เป็นแนวทางในการวิจัยครั้ง

ขอขอบคุณนางลัดดา รื่นเริง ผู้อำนวยการโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์
นางสาวระเบียบ ก่อเกียรติคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีสมุทรปราการ นางนภัสสร เกียรติอภิพงษ์
รองผู้อำนวยการโรงเรียนพระโขนงวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญ ที่กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำที่เป็น
ประโยชน์ในการสร้างเครื่องมือวิจัยให้สมบูรณ์ และขอขอบคุณคณะครูโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่อง
อนุสรณ์ ทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อนบัณฑิตวิทยาลัย สาขาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือ
และให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอน้อมระลึกถึงพระคุณอันสูงสุดของคุณพ่อ คุณแม่ ผู้เป็นแรงบันดาลใจ
ให้การอบรมสั่งสอน ปลุกฝังความใฝ่รู้ในการศึกษา พร้อมทั้งให้กำลังใจ ขอกราบขอบพระคุณ
อาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนถ่ายทอดความรู้ ช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนและให้กำลังใจแก่
ผู้วิจัยประสบความสำเร็จ

ศุภลักษณ์ จิรธนรัตน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
ประกาศคุณูปการ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการทำวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้.....	8
แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.....	8
โรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	59
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	59
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
สรุปผลการวิจัย.....	78
อภิปรายผลการวิจัย.....	80
ข้อเสนอแนะ.....	83
บรรณานุกรม.....	85
ภาคผนวก.....	91
ภาคผนวก ก.....	92
ภาคผนวก ข.....	99
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	107

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ โดยภาพรวมตามรายมาตรฐาน.....	52
2	จำนวนร้อยละของครูโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ แยกตาม ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้.....	63
3	จำนวนร้อยละของครูโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ แยกตาม กลุ่มสาระการเรียนรู้.....	64
4	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้ แยกตามรายด้าน.....	65
5	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการแยกตามรายชื่อ.....	66
6	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย แยกตามรายชื่อ....	67
7	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เื้ออกับผู้เรียนแยกตามรายชื่อ	69
8	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง แยกตามรายชื่อ.....	70
9	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้.....	72
10	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้ ตามประสบการณ์การจัดการเรียนรู้.....	76

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่	
1 โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนบางเมืองเทียนผ่องอนุสรณ์.....	49

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประชากรของประเทศให้มีคุณภาพ หากประชากรได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ประเทศจะประสบความสำเร็จในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งสามารถดำรงอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างทัดเทียมกับประเทศที่พัฒนาแล้ว การพัฒนาประเทศไม่ว่าด้านใดต้องอาศัยกำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ และกระบวนการในการพัฒนากำลังคน คือกระบวนการทางการศึกษา (นวลจันทร์ หงษ์อินทร์, 2544 : 1) กระบวนการทางการศึกษาจะช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ได้เต็มศักยภาพ ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า “การเล่าเรียนในบ้านเมืองเราจะเป็นข้อสำคัญที่หนึ่ง ซึ่งฉันจะอุตสาหะจัดขึ้นให้เจริญจงได้” และพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ว่า “ประเทศชาติของเราจะเจริญ หรือเสื่อมลงนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชนแต่ละคนเป็นสำคัญ ผลการศึกษาอบรมในวันนี้จะเป็นเครื่องกำหนดอนาคตของชาติในวันข้างหน้า” (รุ่ง แก้วแดง, 2543 : 39)

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของชาติ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 1) ซึ่งจากการใช้หลักสูตรที่ผ่านมาพบว่า มีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ไม่สามารถส่งเสริมให้สังคมไทยก้าวไปสู่สังคมความรู้ได้ทันการณ์ในเรื่องที่สำคัญคือ การกำหนดหลักสูตรจากส่วนกลางไม่สามารถสะท้อนสภาพความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาและท้องถิ่น การจัดหลักสูตรและการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ยังไม่สามารถผลักดันให้ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ในภูมิภาค จึงจำเป็นต้องปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้คนไทยมีทักษะกระบวนการ และเจตคติที่ดีทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์ การนำหลักสูตรไปใช้ ยังไม่สามารถสร้างพื้นฐานในการคิดสร้างวิธีการเรียนรู้ให้คนไทยมีทักษะในการจัดการและทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถเผชิญปัญหาสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศยังไม่สามารถที่จะทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาต่างประเทศ

โดยเฉพาะภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร และการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายในยุคสารสนเทศ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ระบุว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไทยที่วัดจากคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบ 4 วิชาหลัก(ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์) ต่ำกว่าร้อยละ 50 มาโดยตลอด กล่าวคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกระดับลดลงจากร้อยละ 43.89 ในปี 2544 เหลือร้อยละ 38.61 ในปี 2547 ขณะเดียวกัน คนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปที่จบประถมศึกษาปีที่ 6 ที่นับเป็น “ผู้มีการเรียนรู้” หรือมีความสามารถในการอ่านเขียนและคำนวณในเบื้องต้นที่สามารถปรับใช้ในการดำเนินชีวิต นำไปสู่การ “คิดเป็น ทำเป็น” มีเพียงร้อยละ 60 ของประชากรทั้งสิ้น ส่วนทักษะการอ่าน ซึ่งเป็นเครื่องมือในการหาความรู้ และจัดการกับสาระที่ไม่คุ้นเคยและสามารถใช้อ้างอิง พบว่า ทักษะการอ่านของนักเรียนไทยส่วนใหญ่มีค่าไม่เกินระดับ 2 จาก 5 ระดับ ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นต้องเร่งพัฒนาความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ของคนไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549 : 12-13)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 26 ระบุไว้ว่า ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากการพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่กันไป ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ และรูปแบบการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 13) ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 มีบทบาทสำคัญในการพัฒนา การศึกษา ซึ่งเป็นเครื่องมือในการกำกับติดตามกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ข้อมูล ที่ได้จากการวัดผลที่ถูกต้องเที่ยงตรงมีความเชื่อมั่นได้สามารถใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับสำหรับการติดตาม กำกับ ดูแล ความก้าวหน้าของผู้เรียน และปรับปรุงแนวทางการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อม และพื้นฐานของผู้เรียน เป็นเครื่องมือผลักดันหรือกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ และส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน การวัดผลเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลักดันการสอนให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ เนื่องจากรูปแบบวิธีการวัดผลมีอิทธิพลใ้มนำให้การเรียนการสอนต้องปรับตามให้สอดคล้องกันโดยอัตโนมัติ ดังนั้นถ้าต้องการปรับการเรียนการสอนให้เป็นไปในทิศทางใดนั้น ก็สามารถผลักดันให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามที่ต้องการได้ เช่น ถ้าออกแบบการวัด โดยมุ่งประเมินการคิดแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ก็จะไปสู่การเรียนการสอน เพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อน นอกจากนี้ ผลการประเมินจะทำให้ค้นพบความจริงว่า ผู้เรียนบางส่วน ยังไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จำเป็นต้องหาวิธีการหรือสื่อ

การเรียนรู้ใหม่ ๆ ซึ่งเรียกว่านวัตกรรมทางการศึกษาไปทดลองใช้ โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นแนวทางสำคัญในการทดลองตรวจสอบว่าปัญหาของผู้เรียนได้รับการแก้ไขแล้วหรือยัง เป็นเครื่องมือนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน การประเมินผลในขณะที่กิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินอยู่ จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสามารถและการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนมีโอกาสได้ค้นพบความรู้ใหม่ พบแนวทางการแก้ปัญหาด้วยตนเองหรือจากการแนะนำช่วยเหลือให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสามารถและการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนมีโอกาสได้ค้นพบความรู้ใหม่ พบแนวทางการแก้ปัญหาด้วยตนเองหรือจากการแนะนำช่วยเหลือจากผู้อื่น การประเมินผลในระดับมหภาค ไม่ว่าจะในระดับประเทศ ระดับเขต หรือระดับจังหวัด ระดับสถานศึกษา เช่นการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรทั้งระบบ ผลจากการประเมินสามารถนำมากำหนดยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการอันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ (กรมสามัญศึกษา, 2543 : 4-5)

โรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เริ่มใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในปีการศึกษา 2546 และดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ด้วยการมุ่งเน้นให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ความสำคัญในการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการจัดการเรียนรู้ จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ใส่ใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนคิด ฝึกปรับปรุงตนเอง และแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม ใช้สื่อการสอน ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย วัดผลประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ ระหว่างวันที่ 25-27 สิงหาคม 2547 โดยคณะผู้ประเมินได้สรุปผลการประเมินในส่วนที่ควรดำเนินการแก้ไขพัฒนา ได้แก่ ครูควรพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาด้านการคิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง รวมทั้งการพัฒนาความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และภาษาต่างประเทศ(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน, 2547 : 38 - 39) และจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2548 ของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ด้วยแบบทดสอบมาตรฐานของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ข้อสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ในส่วนของโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง คือ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง คือ สังคมศึกษาและภาษาอังกฤษ (กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา, 2549 : 1) นอกจากนี้จากรายงานสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประจำปีการศึกษา 2548 ของโรงเรียน บางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ ยังพบว่าผลการสอบวัดผลประเมินผลมีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 2.69 (งานวัดผลประเมินผล 2549 : 2-3) ซึ่งเมื่อพิจารณาจากผลการประเมินดังกล่าวข้างต้น พบว่า มีความจำเป็นเร่งด่วน ที่จะต้องให้ผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้ตระหนัก และเห็นความสำคัญของประเด็นปัญหานี้ เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่น ศรัทธา ตลอดจนการตัดสินใจของผู้ปกครอง ที่จะส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่อง อนุสรณ์

โรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ มีนโยบายในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่าง เป็นรูปธรรม มุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูให้เป็นครูมืออาชีพ และยกระดับ ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของชุมชน เพื่อตรวจสอบสภาพการจั ดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในเรื่องการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ การใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลาย การจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อ หรือเหมาะสมกับผู้เรียน รวมทั้งกระบวนการ วัดผลประเมินผลตามสภาพจริงว่าเป็นไปในลักษณะใด มีข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุง พัฒนาเพียงใด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ให้เป็น ประโยชน์กับครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ วางแผน ปรับปรุง ส่งเสริม พัฒนา กระบวนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพ ได้ระดับคุณภาพ ดี เป็นไปตามเกณฑ์ระดับคุณภาพมาตรฐานของสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา และเป็นที่พึงพอใจอย่างสูงสุดแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และ โรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการเขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาระดับสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการเขต 1 ปีการศึกษา 2550

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ค้างครุที่ปฏิบัติการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการเขต 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 68 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ค้าง สถานภาพของผู้สอน ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ค้าง ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ ในด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ การใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

การศึกษาค้างเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการ เขต 1

1. ผลการวิจัยในค้างนี้ เป็นประโยชน์สำหรับครุและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ ในด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ ด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อแก่ผู้เรียน และด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ผลการวิจัยในค้างนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารของโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบจัดการศึกษา ได้นำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หมายถึง หลักสูตรแกนกลางของประเทศ ซึ่งเป็นกรอบในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 1-4

สภาพการจัดการเรียนรู้ หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งได้แก่ การเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ การใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน และการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

การเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ หมายถึง ครูจะต้องมีการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ ต้องศึกษาและวิเคราะห์ ตลอดจนพิจารณาเกี่ยวกับการวางแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนการเข้าสอนของครูให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน สอดคล้อง และครอบคลุมหลักสูตร จัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน ให้เหมาะสมกับผู้เรียน และเวลาเรียน รวมทั้งกำหนดผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้งด้านทักษะ ความรู้ เจตคติ ครูจะต้องมีภาระหนักในการเตรียมตนเองด้วยการศึกษาค้นคว้า อ่านและทดลองปฏิบัติมาก ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

การใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย หมายถึง การที่ครูได้ใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและนอกโรงเรียนมาช่วยในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตจัดการและใช้สื่อที่หลากหลาย เพราะสื่อและแหล่งความรู้เป็นตัวกลางที่ช่วยนำและถ่ายทอดข้อมูลความรู้จากครู หรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน เป็นสิ่งช่วยอธิบายเนื้อหาบทเรียนให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจในเนื้อหาสาระ ตลอดจนกิจกรรมที่จัดให้แก่ผู้เรียน

การจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน หมายถึง การที่ครูได้จัดกิจกรรมและสถานการณ์ ตลอดจนบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ ให้เอื้อกับผู้เรียน เป็นการทำให้การจัดการเรียนรู้มีความหมายมากยิ่งขึ้น ครูควรพิจารณาการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและจัดสภาพการณ์ ตลอดจนบรรยากาศการกระตุ้นเร่งเร้า เพื่อให้ผู้เรียนแสดงออกในกิจกรรมการเรียน การซักถาม การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติจากการลงมือปฏิบัติจริง รวมทั้งให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง การที่ครูได้ออกแบบเครื่องมือในการวัดผลการเรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ โดยใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย เหมาะสม สอดคล้องกับกิจกรรม เนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน แล้วนำผลจากการวัดไปตัดสินคุณค่าของระดับความสามารถ เพื่อนำผลไปพัฒนาผู้เรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ครู หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในช่วงชั้นที่ 3-4 ของโรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ ได้แก่ ครู พนักงานราชการ ครูอัตราจ้าง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ หมายถึง ครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ได้รับมอบหมาย จากผู้บริหารสถานศึกษาให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่จัดการเรียนรู้ แบ่งเป็น 1-10 ปี 11-20 ปี และมากกว่า 20 ปี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย ได้พัฒนามาจากกรอบแนวคิดของ สิทธิชัย จันทานนท์ (2548 :10) ในด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ การใช้อสื่อ การสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน การวัดผล ประเมินผลตามสภาพจริง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งได้แก่แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ปรากฏในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 แนวการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น แนวคิดในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ สภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้
2. บริบทโรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดเป็นหมวดต่างๆ ไว้ 9 หมวด หมวดที่เกี่ยวกับการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไปใช้ในสถานศึกษานั้นคือ หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวด 4

มาตรา 22 กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ สำหรับการจัดการกระบวนการเรียนรู้นั้น มาตรา 24(1) กำหนดไว้ว่าให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยเหตุผลที่แต่ละบุคคลมีความพร้อม สภาพครอบครัวและประสบการณ์ของชีวิตที่แตกต่างกัน แต่ทุกคนสามารถพัฒนาได้ตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 11-12)

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ปรากฏในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ฉะนั้น ครูผู้สอน และผู้จัดการ

ศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียน ในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้อง แก่ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 นอกจากจะมุ่งปลูกฝังด้านปัญญาพัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณแล้ว ยังมุ่งพัฒนา ความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอก เห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเนื่องจากประเทศไทย และประเทศต่างๆ ในโลกกำลังประสบปัญหาด้านสังคมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องของ ความขัดแย้งทั้งความคิดและการกระทำของตัวบุคคล องค์กรและสังคม ฉะนั้นสถานศึกษาจะต้อง มุ่งเน้นการเรียนรู้ เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ หาทองแก้ไขโดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและ วัฒนธรรมเป็นกรณีพิเศษด้วย

การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้จัดการเรียนรู้ ต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย และสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และ ความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบ วิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณา การ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้คู่คุณธรรม ทั้งนี้ต้องพยายามนำ กระบวนการจัดการ กระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม กระบวนการคิด และ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เนื้อหาและ กระบวนการต่างๆ ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม การบูรณาการ เป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำกระบวนการเรียนรู้จาก กลุ่มสาระเดียวกันหรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจัดได้ หลายลักษณะ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 21 – 22)

1. การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยง สาระการเรียนรู้ต่าง ๆ กับหัวข้อเรื่องที่สอดคล้องกับชีวิตจริงหรือสาระที่กำหนดขึ้นมา เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อม น้ำ เป็นต้น ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงสาระและกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระ ต่างๆ เช่น การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ต่างๆ ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะและ กระบวนการเรียนรู้ไปแสวงหาความรู้ความจริงจากหัวข้อเรื่องที่กำหนด

2. การบูรณาการแบบคู่ขนาน มีผู้สอนตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันจัดการเรียนการสอน โดยอาจยึดหัวข้อเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วบูรณาการเชื่อมโยงแบบคู่ขนาน เช่น ผู้สอนคนหนึ่ง

สอนวิทยาศาสตร์ เรื่อง เงาน ผู้สอนอีกคนอาจสอนคณิตศาสตร์ เรื่องการวัด ระยะทาง โดยการวัดเงาน คิดคำนวณในเรื่องเงานในช่วงเวลาต่างๆ จัดทำกราฟของเงานในระยะต่างๆ หรืออีกคนหนึ่งอาจให้ผู้เรียนรู้ศิลปะเรื่องเทคนิคการวาดรูปที่มีเงาน

3. การบูรณาการแบบสหวิทยาการ การบูรณาการในลักษณะนี้นำเนื้อหาจากหลายกลุ่มสาระเชื่อมโยงเพื่อจัดการเรียนรู้ ซึ่งโดยทั่วไปผู้สอนมักจัดการเรียนการสอนแยกตามรายวิชาหรือกลุ่มวิชา แต่ในบางเรื่อง ผู้สอนจัดการเรียนการสอนร่วมกันในเรื่องเดียวกัน เช่น เรื่องวันสิ่งแวดล้อมของชาติ ผู้สอนภาษาไทยจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้ภาษา คำศัพท์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนวิทยาศาสตร์จัดกิจกรรมค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนสังคมศึกษาให้ผู้เรียนค้นคว้า หรือทำกิจกรรมชมรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และครูผู้สอนสุขศึกษา อาจจัดให้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น

4. การบูรณาการแบบโครงการ ผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการเป็นโครงการ โดยผู้เรียนและครูผู้สอนร่วมกันสร้างสรรค์โครงการขึ้น โดยใช้เวลาการเรียนต่อเนื่องกันได้หลายชั่วโมง ด้วยการนำเอาจำนวนชั่วโมงของวิชาต่างๆ ที่ครูผู้สอนเคยสอนแยกกันนั้น มารวมเป็นเรื่องเดียวกัน มีเป้าหมายเดียวกัน ในลักษณะการสอนเป็นทีม เรียนเป็นทีม ในกรณีที่ต้องการเน้นทักษะบางเรื่องเป็นพิเศษ ครูผู้สอนสามารถแยกกันสอนได้ เช่น กิจกรรมเข้าค่ายดนตรี กิจกรรมเข้าค่ายภาษาอังกฤษ กิจกรรมเข้าค่ายศิลปะ เป็นต้น

แนวการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จัดแบ่งระดับการศึกษาของผู้เรียนออกเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละช่วงชั้นมีแนวการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 การศึกษาระดับนี้ เน้นให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ การติดต่อสื่อสาร และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ เน้นการบูรณาการอย่างสมดุล ทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม การจัดการเรียนรู้ต้องสนองต่อความสนใจของผู้เรียน โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการเรียนรู้ ทั้งนี้ในแต่ละคาบเวลาเรียนนั้น ไม่ควรใช้เวลานานเกินความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ให้ครบทุกกลุ่มสาระ ในลักษณะบูรณาการที่มีภาษาไทยและคณิตศาสตร์เป็นหลัก เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง มีความสนุกสนาน ได้ปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ ทักษะพื้นฐาน การติดต่อสื่อสารในการคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ พัฒนาลักษณะนิสัยและสุนทรียภาพ

2. ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 การศึกษาระดับนี้ ยังมุ่งเน้นเช่นเดียวกับช่วงชั้นที่ 1 การจัดการเรียนรู้มีลักษณะคล้ายกับช่วงชั้นที่ 1 แต่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียน

ในสิ่งที่ตนสนใจ มุ่งเน้นทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม การสอนแบบบูรณาการ โครงการ การใช้หัวเรื่อง ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิด การค้นคว้า แสวงหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง สามารถ สร้างสรรค์ผลงานแล้วนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น

3. ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 การศึกษาระดับนี้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสำรวจ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัว พัฒนา ความสามารถ ทักษะพื้นฐานด้านการเรียนรู้ และทักษะในการดำเนินชีวิต ให้มีความสมดุลทั้งด้าน ความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถเสริมสร้าง สุขภาพส่วนตัวและชุมชน มีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบ อาชีพหรือศึกษาต่อ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีหลักการทฤษฎีที่ยาก ซับซ้อน อาจจัดแยกเฉพาะ และควรเน้นการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมากขึ้น เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิด ความคิด ความเข้าใจ และรู้จักตนเองในด้านความสามารถ ความถนัด เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ สถานศึกษาต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสม

4. ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 การศึกษาระดับนี้ มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อเพิ่มพูน ความรู้ และทักษะเฉพาะด้านมุ่งปลูกฝังความรู้ ความสามารถ และทักษะในวิทยาการและเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ มุ่งมั่นพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้บริการชุมชนในด้าน ต่าง ๆ การจัดการเรียนรู้เริ่มเน้นเข้าสู่เฉพาะทางมากขึ้น มุ่งเน้นความสามารถ ความคิดระดับสูง ความถนัด และความต้องการของผู้เรียนทั้งในด้านอาชีพ การศึกษาเฉพาะทาง ตลอดจน การศึกษาต่อ

สำหรับการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ยึดหยุ่นวิธีการจัดการเรียนรู้ ได้ตามความเหมาะสมกับผู้เรียน สถานศึกษาและความต้องการของท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 9 – 23)

แนวคิดในการจัดการเรียนรู้

แนวคิดในการจัดการเรียนรู้ มีผู้เสนอแนวคิดไว้หลากหลาย ขอนำเสนอดังนี้ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546 : 50 – 58) ได้เสนอแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของครูว่า การสอนเป็นหน้าที่หลักของครู ไม่ว่าจะเป็นครูที่สอนอยู่ใน ระดับการศึกษาใดก็ตามการสอนจะดำเนินไปได้ด้วยดี ครูผู้สอนจะต้องจัดการเรียนการสอน อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงตัวป้อน (Input) คือ ผู้เรียน ผู้สอน เนื้อหาวิชา สื่อการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น กระบวนการ (Process) หมายถึง กระบวนการจัดการสอน เป็นการวางแผนและการเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการสอน และการวัดผลประเมินผลการสอน

และผลผลิต (Product) เป็นผลสมบูรณ์ของผู้เรียนจากการวัดและประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปทางที่ปรารถนาของผู้เรียน เป็นไปตามความคาดหวังของหลักสูตรเป็นต้น

สำหรับการจัดการเรียนรู้ของครูนั้น แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการสอน การเตรียมการสอนเป็นการวางแผนการสอนก่อนการเข้าสอน สิ่งที่ต้องพิจารณามีดังนี้

1.1 การเตรียมการสอนต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายในรายวิชา เพื่อครูผู้สอนจะได้ทราบว่ากำลังจะสอนอะไร รวมทั้งเป็นแนวทางในการเลือกและกำหนดเนื้อหาวิชาและการจัดกิจกรรมเนื้อหาให้ต่อเนื่องกันได้

1.2 ควรพิจารณาพื้นฐานของผู้เรียน ว่ามีพื้นความรู้เดิมเป็นอย่างไร อาจใช้วิธีการสอบถาม หรือทดสอบก่อนการสอน เพื่อจะได้เตรียมเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียน

1.3 การกำหนดเนื้อหา เป็นการเตรียมเนื้อหาให้ตรงกับจุดมุ่งหมาย มีความกว้างขวาง สมบูรณ์ ถูกต้อง เหมาะสมกับลักษณะงาน

1.4 การกำหนดเวลาให้เหมาะสมกับเนื้อหา และกิจกรรมการสอน ซึ่งการปฏิบัติจะใช้เวลาในการฝึกอย่างไร ใช้ระยะเวลาสั้นหรือยาวจะต่อเนื่องกันอย่างไร

1.5 การกำหนดวัสดุฝึกและอุปกรณ์การสอน โดยการเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและการฝึกในวิชานั้น

2. ขั้นการดำเนินการ เป็นการดำเนินการระหว่างสอนเป็นกระบวนการต่อเนื่องกัน ข้อควรพิจารณา มีดังนี้

2.1 ชั่วโมงแรกเป็นชั่วโมงสำคัญ เพราะถ้าเริ่มต้นด้วยดีก็จะเป็นโอกาสดีในชั่วโมงถัดไป ชั่วโมงแรกเป็นการแนะนำตัวเอง ทำความรู้จักกับผู้เรียนแนะนำรายวิชา แจงรายละเอียดของรายวิชา พร้อมทั้งการอธิบายถึงวิชาที่เรียน

2.2 ชั่วโมงต่อไปการเริ่มสอนในแต่ละชั่วโมงควรทบทวนการสอนที่ผ่านมา เพื่อจะได้เป็นการเพิ่มความจำและความต่อเนื่องของบทเรียนอย่างเหมาะสม เปิดโอกาสให้ซักถามระหว่างชั่วโมง รวมทั้งการสรุปบทเรียนและการทดสอบความเข้าใจในสิ่งที่เรียน

2.3 ขั้นการประเมินผล เป็นขั้นสุดท้ายของการสอนว่าได้ผลตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ ครูจะประเมินผลการเรียนการสอนที่เสร็จสิ้นลงไปแล้วว่า เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยกำหนดการผ่านเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 21-25) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 22 ที่ได้กำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ต้อง

ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ฉะนั้นครูผู้สอน และผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 นอกจากจะมุ่งเน้นปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณแล้ว ยังมุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ครูผู้สอนต้องพยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งอื่นๆ เน้นสื่อที่ผู้เรียนและผู้สอนใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียน ผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเองหรือนำสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวและในระบบสารสนเทศ มาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ โดยเฉพาะหนังสือเรียน ควรมีเนื้อหาสาระครอบคลุมตลอดช่วงชั้น สื่อสิ่งพิมพ์ควรจัดให้มีอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ควรให้ผู้เรียนสามารถยืมได้จากศูนย์สื่อหรือห้องสมุดของสถานศึกษา และเพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของผู้เรียนนั้น ครูผู้สอนจะต้องทำการวัดประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเน้นการวัดผลประเมินผลเพื่อมุ่งการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 5) ได้เสนอเกี่ยวกับกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งประกอบไปด้วย ครูต้องเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีที่เหมาะสม ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ครูใช้สื่อการสอน และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูประเมินตนเองอยู่เสมอ ตลอดจนสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546 : 299-329) ที่กล่าวว่า ผู้สอนจะต้องวางแผน และ เลือกสรรวิธีการต่างๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ตนสอนมากที่สุด ซึ่งจะต้องดำเนินการดังนี้ การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อวางแผนจัดการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง การจัดทำหน่วยการเรียนรู้เพื่อประเมินความสามารถของผู้เรียน การจัดทำแผนการเรียนและประเมินผลตามสภาพจริง และการออกแบบเครื่องมือวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ผู้สอนเป็นผู้ออกแบบเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนตลอดเวลา เพื่อกระตุ้นและยั่วยุให้ผู้เรียนเกิดการอยากเรียนรู้ อยากลงมือปฏิบัติและภาคภูมิใจในความสำเร็จจาก

การเรียนรู้ของตนเองทุกขั้นตอน การออกแบบแผนการเรียนรู้หรือแผนการสอนแต่ละแผน จึงต้องคำนึงถึงความยากง่าย และลำดับขั้นตอนของการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องสัมพันธ์กับพื้นฐานความรู้ความสามารถของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลของการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ในการออกแบบการเรียนรู้ ควรสอดคล้องกับรูปแบบของกิจกรรม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติ สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การดำเนินชีวิตประจำวัน และใช้เป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้บูรณาการวิชาอื่นได้อย่างมีความหมาย

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ จะต้องคำนึงถึงขอบข่ายสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรและการกำหนดวิธีการประเมินผล เครื่องมือวัดผล แหล่งข้อมูลที่จะวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงให้สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ที่นำไปสู่คุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละกลุ่มสาระและช่วงชั้น เพื่อนำผลการประเมินแต่ละครั้งมาปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนดต่อไป

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญ

ทฤษฎีการเรียนรู้เป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญ เพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้จะเป็นหลักของการสอนและวิธีสอนซึ่งครูผู้สอนจำเป็นจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะได้นำเอาแนวความคิดไปใช้ในการออกแบบวางแผนจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับวุฒิภาวะ ความพร้อม ตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญๆ ครูควรรู้อย่างนี้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546 : 73-87)

1. ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เน้นพฤติกรรมของมนุษย์ แม้จะเน้นกระบวนการภายในแต่ก็พิจารณาพฤติกรรมที่แสดงออก

1.1 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขของพาฟลอฟ (Pavlov. 1929) สิ่งเร้าที่เป็นกลางจะเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดภวษาสะท้อนอย่างหนึ่งหลายๆ ครั้ง สิ่งเร้าที่เป็นกลางจะทำให้เกิดภวษาสะท้อนอย่างนั้นด้วย การเรียนรู้ของสิ่งมีชีวิตเกิดจากการวางเงื่อนไข

1.2 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขของวัตสัน (Watson. 1958) ได้นำทฤษฎีของพาฟลอฟมาใช้และนำมาทดลองกับคน โดยมีความรู้สึกและอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง อารมณ์ที่เกิดขึ้น เช่น อารมณ์กลัว ซึ่งมีผลต่อสิ่งเร้าบางอย่างตามธรรมชาติอยู่แล้ว ก็จะทำให้กลัวสิ่งเร้าอื่น ๆ ได้ด้วย เขาได้ทดลองกับบุตรชาย ด้วยการนำหนูสีขาวมาให้เด็กเล่นคู่กับเสียงดัง จนเกิดความกลัว และมีผลต่อความกลัวในสัตว์ที่คล้ายคลึงกันในลักษณะการนำหลักการเรียนรู้การวางเงื่อนไขมาใช้ก็คือ ต้องสร้างความชอบในสิ่งที่เรียน เพื่อเป็นการปรับปรุงพฤติกรรม

1.3 ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขด้วยการกระทำของสกินเนอร์ (Skinner. 1950) เขาทำการทดลองกับหนูและนกพิราบ พบว่าการเรียนรู้เกิดจากผู้เรียนเป็นผู้กระทำโดยการมองเห็น

ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง และการกระทำใดถ้าได้รับการเสริมแรงแนวโน้มจะทำพฤติกรรมนั้นอีก

กฎแห่งการเรียนรู้ที่ได้จากการทดลองของ สกินเนอร์ ก็คือ กฎแห่งการเสริมแรง โดยมี 2 เรื่อง คือ

1. ตารางกำหนดการเสริมแรง (Schedule of Reinforcement) เป็นการใช้กฎเกณฑ์บางอย่าง เช่น เวลา พฤติกรรมเป็นตัวกำหนดการเสริมแรง
2. อัตราการตอบสนอง (Response Rate) เป็นการตอบสนองที่เกิดจากการเสริมแรงต่าง ๆ ซึ่งจะเกิดขึ้นมากน้อย และนานคงทนถาวรเพียงใด ย่อมแล้วแต่ตารางการกำหนดการเสริมแรงนั้น ๆ

การเสริมแรงตามหลักของสกินเนอร์ สรุปได้ว่า ระยะเวลาของการศึกษานั้นต้องให้รางวัลตอบสนองทุกครั้ง การเรียนรู้จะเร็วและดำเนินไปอย่างได้ผลเป็นที่น่าพอใจแต่เมื่อเกิดการเรียนรู้แล้วควรเว้นการเสริมแรงแน่นอนเสีย หันมาใช้การเสริมแรงเป็นระยะๆ เพื่อเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เป็นจริงของเหตุการณ์ปัจจุบัน ในชีวิตจริงเป็นการตอบสนองของบุคคลไม่จำเป็นต้องได้รับการเสริมแรงทุกครั้ง

1.4 ทฤษฎีการเรียนรู้ของฮัลล์ (Hull, 1942) เป็นทฤษฎีการวางเงื่อนไข โดยอาศัยการต่อเนื่องระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง โดยเขาเชื่อว่า พฤติกรรมการเรียนรู้เกิดจากแรงขับ คือ ความหิว ความกระหายกับอุปนิสัยของบุคคลนั้น เมื่อได้รับการเสริมแรง เขียนเป็นสมการดังนี้

$$\text{พฤติกรรม (Behavior)} = \text{แรงขับ (Drive)} \times \text{นิสัย (Habit)}$$

การเรียนรู้จะเพิ่มเมื่อได้รับการเสริมแรง แต่ในบางครั้ง อัตราการเพิ่มจะลดลงแม้การเรียนรู้จะดำเนินไปเรื่อยๆ ทั้งนี้ก็เพราะมีตัวแปรอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะตัวแปรที่มี อิทธิพลต่อการเรียนรู้ เช่น ความพร้อม ความสนใจ ความถนัด เป็นต้น

1.5 ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike's Concepted Theory) ธอร์นไดค์ ได้ทดลองเกี่ยวกับการเรียนรู้ โดยการเน้นสิ่งเร้าและการตอบสนอง ใช้การลองผิดลองถูก เขาใช้แมวที่หิวใส่ในหีบกล และดูการหาทางออกจากหีบกลของแมว เขาค้นพบว่า การเรียนรู้เกิดจากความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง โดยมีสิ่งภายนอกเป็นตัวเสริมแรง

ธอร์นไดค์ได้ค้นพบกฎ 3 ข้อในการเรียนรู้ คือ

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) กฎนี้ กล่าวถึงสภาพความพร้อมของผู้เรียน ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ความพร้อมทางร่างกาย หมายถึง ความพร้อมทางวุฒิภาวะส่วนความพร้อมทางจิตใจ หมายถึง ความพร้อมที่เกิดจากความพึงพอใจ ซึ่งต้องมีทั้งสองอย่างประกอบกัน

2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) กฎนี้ กล่าวถึงการสร้างความมั่นคงของการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองที่ถูกต้อง โดยการฝึกหัดซ้ำบ่อยๆ ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้นานและคงทนถาวร โดยกฎข้อย่อยอีก 2 ข้อคือ กฎแห่งการนำไปใช้ ทำให้การเรียนรู้ถาวร และกฎแห่งการไม่ได้ใช้ทำให้เกิดการลืม

3. กฎแห่งผลที่ได้รับ (Law of Affect) กฎนี้ กล่าวถึงผลที่ได้รับเมื่อแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ ถ้าผู้เรียนพอใจก็แสดงพฤติกรรมนั้นอีก หากไม่พอใจก็ไม่อยากจะเรียน ซึ่งตรงกับลักษณะการเสริมแรง

1.6 ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom.1976) เชื่อว่า การเรียนการสอนที่จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนแน่นอน เพื่อให้ผู้สอนกำหนดและจัดกิจกรรมการเรียนรู้รวมทั้งวัดประเมินผลได้ถูกต้อง และบลูมได้แบ่งประเภทของพฤติกรรมโดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้และจิตวิทยาพื้นฐานว่า มนุษย์จะเกิดการเรียนรู้ใน 3 ด้านคือ ด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย และด้านจิตใจ และนำหลักการนี้จำแนกเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษา เรียกว่า Taxonomy of Educational objectives (บุญชม ศรีสะอาด. 2537 ; Bloom. 1976 : 18)

1. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นจุดประสงค์ด้านเขาวรรณปัญญา หรือด้านความรู้ ความคิด ซึ่งประกอบด้วย ความสามารถที่ซับซ้อนจากน้อยไปหามากดังนี้

1.1 ความรู้ (Knowledge) เป็นความสามารถในการจดจำแนกประสบการณ์ต่างๆ และระลึกเรื่องราวต่างๆออกมาได้ถูกต้องแม่นยำ

1.2 ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถบ่งบอกใจความสำคัญของเรื่องราวโดยการแปลความหลัก ดีความได้ สรุปใจความสำคัญได้

1.3 การนำความรู้ไปประยุกต์ (Application) เป็นความสามารถในการนำหลักการ กฎเกณฑ์และวิธีดำเนินการต่างๆของเรื่องที่ได้อ่านมา นำไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ได้

1.4 การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวที่สมบูรณ์ ให้กระจายออกเป็นส่วนย่อยๆได้อย่างชัดเจน

1.5 การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการผสมผสานส่วนย่อยเข้าเป็นเรื่องราวเดียวกัน โดยปรับปรุงของเก่าให้ดีขึ้นและมีคุณภาพสูงขึ้น

1.6 การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการวินิจฉัยหรือตัดสินกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไป การประเมินเกี่ยวข้องกับการใช้เกณฑ์คือ มาตรฐานในการวัดที่กำหนดไว้

2. ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เป็นจุดประสงค์ด้านความรู้สึก ได้แก่ ความสนใจ ค่านิยม คุณค่า ฯลฯ มีขั้นตอนของพฤติกรรมตามลำดับขั้นดังนี้

2.1 การรับรู้ (Receiving of Attending) เป็นการที่ผู้เรียนได้รับผลประโยชน์จากสภาพแวดล้อม เช่น คน สิ่งของ ผลงาน ข้อมูล หรืออะไรก็ตาม แล้วเกิดการเรียนรู้และเข้าใจถึงสิ่งนั้นได้ การรับรู้จะมี 3 ชั้น คือ ความตระหนัก ความเต็มใจ ที่จะรับรู้และการควบคุมหรือเลือกให้ความสนใจ

2.2 การตอบสนอง (Responding) เป็นปฏิกริยาที่ผู้เรียนมีต่อสิ่งเร้าโดยมีพฤติกรรมตอบสนอง ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับคือ การยอมรับการตอบสนอง ความเต็มใจที่ตอบสนอง และพอใจในการตอบสนอง

2.3 การสร้างคุณค่า (Value) เป็นการสร้างคุณค่าเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยมีพฤติกรรมดังนี้คือ การยอมรับคุณค่า การนิยมในคุณค่า และการผูกพันในคุณค่า

2.4 การจัดระบบคุณค่า (Organization) เป็นการที่ผู้เรียนจะต้องมีการคิดพิจารณาและรวบรวมคุณค่าภายหลังจากที่ผู้เรียนได้สร้างค่านิยมย่อยๆเกี่ยวกับสิ่งเร้าต่างๆแล้ว ซึ่งการจัดคุณค่าเป็นระบบแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ การสร้างมโนภาพเกี่ยวกับคุณค่าเหล่านั้น และการจัดระบบคุณค่าเหล่านั้นให้เป็นระเบียบ

2.5 การสร้างลักษณะนิสัย (Characterization) ในขั้นตอนนี้ ความคิด ความรู้สึก และค่านิยมที่เกิดขึ้นมาในระดับก่อนหน้านี้ จะกลายมาเป็นความประพฤติ คุณสมบัติ คุณลักษณะของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นผลของการเรียนรู้ทางด้านจิตพิสัยที่สูงสุด พฤติกรรมที่แสดงออกในระดับนี้ได้แก่การมีหลักยึดในการตัดสินใจหรือพิจารณาสิ่งต่างๆและการแสดงลักษณะนิสัย และคุณสมบัตินี้ของแต่ละบุคคล

3. ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) : เป็นการกระทำที่ใช้ความสามารถที่แสดงออกทางกาย ซึ่งแบ่งระดับพฤติกรรมทางด้านการปฏิบัติตามระดับความซับซ้อนของการกระทำ 5 ระดับ คือ

3.1 การรับรู้ (Perception) เป็นการรับรู้เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการเรียนอย่างชัดเจน สอดคล้องสัมพันธ์กับการปฏิบัติการเรียนรู้ของเขา

3.2 ความพร้อมในการปฏิบัติ (Set) เป็นความพร้อมในการกระทำหรือประสบการณ์เฉพาะทั้งด้านร่างกาย ความคิด และอารมณ์

3.3 การตอบสนองตามคำแนะนำ (Guided Response) ผู้เรียนจะตอบสนองหรือแสดงพฤติกรรมยอมรับออกมาภายหลังได้รับคำแนะนำ

3.4 การปฏิบัติได้ (Mechanism) ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้เอง

3.5 การตอบสนองต่อสิ่งที่ซับซ้อน (Complex Overt Response) ผู้เรียนสามารถกระทำหรือปฏิบัติในสิ่งที่ซับซ้อนได้โดยปราศจากความลังเลสับสน

ตามแนวคิดของบลูม สรุปได้ว่า ความสามารถของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้ประกอบด้วย พฤติกรรมที่สำคัญแบ่งออกเป็น 3 ด้านได้แก่ ด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ โดยแต่ละด้านประกอบด้วยพฤติกรรมย่อยที่สามารถบ่งบอกชัดเจน โดยสามารถวัดและตรวจสอบได้โดยง่าย

2. ทฤษฎีความรู้ความเข้าใจหรือทฤษฎีปัญญา (Cognitive Theories) ทฤษฎีนี้ มองการเรียนรู้เป็นการรับรู้และหยั่งเห็น (Insight) พฤติกรรมมีทั้งพฤติกรรมภายนอกและพฤติกรรมภายใน ซึ่งเน้นในด้านความคิด การเรียนรู้เกิดจากการหยั่งเห็นโครงสร้างเป็นกลุ่มๆ ของกระบวนการที่จะแก้ปัญหา แบ่งเป็นทฤษฎีย่อยๆ ดังนี้

2.1 ทฤษฎีกลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt Theories) เป็นกลุ่มนักคิดชาวเยอรมัน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1912 โดยมีผู้นำกลุ่มคือ เวย์เธอเมอร์ (Wertheimer) โคห์เลอร์ (Kohler) คอฟฟีกา (Koffka) และเลวิน (Lawin) ทั้งกลุ่มนี้มีแนวคิดว่าการเรียนรู้เกิดจากการจัดประสบการณ์ทั้งหลายที่อยู่กระจัดกระจายให้มารวมกันเสียก่อน แล้วจึงพิจารณาส่วนย่อยไป

เกสตัลท์ (Gestalt) กล่าวถึง รูปแบบแผนและรวมมาเป็นส่วนรวม เขาสรุปจากแนวคิดนี้ว่า ส่วนรวมจะมีค่ามากกว่าผลบวกของส่วนย่อย ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ 2 ลักษณะคือ

1. การรับรู้ เป็นการแปลความหมายจากการสัมผัสด้วยอวัยวะรับสัมผัส ทั้ง 5 ได้แก่ หู ตา จมูก ลิ้น และผิวหนัง การรับรู้ที่มากที่สุด คือทางสายตา จะประมาณร้อยละ 75 ของการรับรู้ทั้งหมด

2. การหยั่งเห็น หมายถึง การเกิดความคิดขึ้นมาทันที ในขณะที่ประสบปัญหา โดยมองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาเป็นขั้นตอน เป็นแนวทางของสภาพการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความรู้ความเข้าใจที่เคยเรียนรู้มา เป็นการมองเห็นช่องทางในการแก้ปัญหาย่างทันทีทันใด

2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ของทอลแมน (Tolman's Sign Learning) ทฤษฎีการเรียนรู้ของทอลแมน เป็นการเรียนรู้อย่างมีจุดมุ่งหมาย เขาคิดว่าความมุ่งหมายและความคาดหวังมีผลต่อการเรียนรู้ แนวความคิดของการเรียนรู้คือ การให้ผู้เรียนสร้างโครงสร้างหรือเครื่องหมายขึ้น และโยงความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องหมายและเป้าหมายด้วยกันและการจะบรรลุเป้าหมายก็ด้วยการกระทำของผู้เรียน

2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (Bruner's Theory of Learning) บรูเนอร์ มองเห็นว่าความรู้เป็นกระบวนการ มิใช่ผลผลิต ครูควรสนใจวิธีการมากกว่า ผลที่ได้รับ ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ที่ใช้แสวงหาความรู้และให้เกิดการเรียนรู้ บรูเนอร์พบวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เรียกว่า วิธีการแบบค้นพบและสืบสวนสอบสวน (Method of Discovery and Inquiry) เขาคิดว่าความพร้อมของผู้เรียนสามารถจัดกระทำได้ โดยไม่ต้องรอให้เกิดความพร้อมตามธรรมชาติ ความสนใจของผู้เรียนเป็นสิ่งเสริมให้เกิดความพร้อมในการเรียน

การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกหนทุกแห่งในชีวิตประจำวัน ไม่จำกัดว่าจะเกิดจากลองผิดลองถูก การวางเงื่อนไขหรือการเลียนแบบก็ตาม กล่าวได้ว่าทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้นมีนักจิตวิทยาและ นักศึกษาได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ ดังนี้ (อารี พันธุ์มณี, 2538 : 89-90)

อารี พันธุ์มณี (2538 : 85) ได้ให้ความหมายการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการที่บุคคลได้ พยายามปรับพฤติกรรมของตน เพื่อเข้ากับสภาพแวดล้อมตามสถานการณ์ต่างๆ จนสามารถบรรลุ ถึงเป้าหมายตามที่แต่ละบุคคลได้ตั้งเป้าหมายไว้

บุญศรี คำชาย (2540 : 106) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการเชิงทดลองที่เป็นผลมา จากการเปลี่ยนแปลงเชิงสัมพัทธ์ที่ถาวรของพฤติกรรม ซึ่งอธิบายไม่ได้ด้วยสภาวะทางอารมณ์ ชั่วคราว วุฒิภาวะหรือการตอบสนองโดยกำเนิด

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546 : 109) กล่าวว่า การเรียนรู้คือ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับ สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมและผลของการกระทำของพฤติกรรมนั้นมีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมนั้น

นักจิตวิทยา และนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ รวมความได้ว่าการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งอาจเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ตนได้รับการ ปรับพฤติกรรมให้เข้ากับสภาพแวดล้อม การลองผิดลองถูก หรือการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับ ปฏิกริยาตอบสนอง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมค่อนข้างถาวร ก่อให้เกิดการเรียนรู้

ขั้นตอนกระบวนการและองค์ประกอบของการเรียนรู้

1. ขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้

อารี พันธุ์มณี (2538 : 98 – 99) ได้จัดกระบวนการเรียนรู้ออกเป็นชั้นต่างๆ ดังนี้ การจูงใจ หมายถึง การสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจอยากเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายที่วาง ไว้ โดยกาเย่ เน้นว่า การที่ผู้เรียนตั้งเป้าหมายหรือมีความคาดหวังนั้น จะเป็นแรงจูงใจสำคัญยิ่งใน การเรียนรู้ของบุคคล

ความสัมพันธ์ของการรับรู้กับความคาดหวัง หมายถึง การรับรู้เรื่องต่างๆ ที่สัมพันธ์กับ ความคาดหวังของผู้เรียน เช่น ความตั้งใจ ซึ่งผู้เรียนจะเลือกการรับรู้ในสิ่งที่สอดคล้องกับความตั้งใจ ของตนซึ่งความตั้งใจเป็นรากฐานที่สำคัญในการเลือกรับรู้

การปรับขยายการรับรู้ หมายถึง การพยายามจัดสรรปรุงแต่งขยายการรับรู้ไว้เป็นความจำ ซึ่งมีทั้งการจำระยะสั้น ซึ่งอาจลืมได้ง่าย และความจำระยะยาว ซึ่งจำได้แม่นยำและนาน

การสะสมสิ่งที่เรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการเก็บรักษาหรือสะสมสิ่งที่ได้เรียนรู้ให้ คงอยู่ หรือกลายเป็นความจำระยะยาว ซึ่งสิ่งที่ได้เรียนรู้ อาจเป็นความจำถาวรหรือบางอย่างอาจ เลือนหายไปตามกาลเวลา หรือความรู้บางอย่างอาจสับสนเพราะได้รับสิ่งรบกวนเป็นต้น

การระลึกได้ หมายถึง ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว เช่น กฎของการขยายตัวของวัตถุเมื่อได้รับความร้อน เป็นต้น

การประยุกต์ใช้ความรู้ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้หรือกฎเกณฑ์ที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น การเรียนเรื่องสีเส้น ก็สามารถนำไปใช้ในการแต่งภาพให้เหมาะสมได้

การแสดงพฤติกรรมตอบสนองการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้เรียนรู้ได้แสดงออกถึงความรู้ความสามารถที่ได้เรียนรู้มาเช่นผู้เรียนภาษาอังกฤษก็สามารถพูดเขียนภาษาอังกฤษได้ดี

การแสดงผลย้อนกลับ หมายถึง การแจ้งผลการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ทราบทั้งนี้เพื่อผู้เรียนจะเกิดกำลังใจหรือปรับตนเองให้ดีขึ้น การแจ้งผลย้อนกลับแก่ผู้เรียน พบว่าหากผู้เรียนได้ทราบผลการเรียนรู้เร็วเท่าใด ก็จะทำให้การเรียนรู้มีผลดีมากขึ้นไปเท่านั้น

ในเรื่องกระบวนการเรียนรู้ ตามที่นักจิตวิทยาหลายท่านได้อธิบายไว้ก็มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน หรือขยายความคิดซึ่งกันและกัน ก็พบว่า ทำให้เกิดความเข้าใจดียิ่งขึ้น

2. องค์ประกอบที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้

การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ต้องอาศัยองค์ประกอบต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งเราจะพบอยู่เสมอว่า การเรียนรู้จะได้ผลดีย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญบางประการที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ได้แก่ (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2544 : 73 -74)

วุฒิภาวะ (Maturity) หมายถึง ลำดับขั้นตอนของความเจริญงอกงาม หรือพัฒนาการของบุคคลที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยไม่ต้องอาศัยสิ่งเร้า หรือการฝึกฝนใดๆ วุฒิภาวะของแต่ละบุคคลจะพัฒนาไปตามลำดับวัย ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ วุฒิภาวะเป็นภาวะสูงถึงขีดหรือการบรรลุถึงขั้นสุดยอดของการเจริญเติบโตเต็มที่ในระยะใดระยะหนึ่งและพร้อมที่จะประกอบกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้เหมาะสมกับวัย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาตินี้ไม่จัดว่าเป็นการเรียนรู้ แต่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น ครูจึงต้องยอมรับความจริงว่าเด็กจะไม่สามารถเรียนรู้ได้ ถ้ายังไม่ถึงขั้นวุฒิภาวะที่จะเรียนรู้ และจำเป็นต้องรอคอย แต่ระหว่างที่คอยนั้น อาจมีการฝึก เพื่อเตรียมความพร้อมโดยฝึกทักษะเบื้องต้นให้เหมาะสมกับวัย

ความพร้อม (Readiness) เป็นสภาวะของบุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างบังเกิดผล ซึ่งความพร้อมขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะทางร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ นอกจากนี้ความพร้อมในการเรียนรู้อย่างขึ้นอยู่กับการฝึกฝนเตรียมตัว ตลอดจนความสนใจที่เรียนรู้ในสิ่งนั้น ความพร้อมเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ครูต้องคำนึงถึงในการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้เด็กได้ประโยชน์มากที่สุดจากการเรียนรู้ เพราะเด็กจะเรียนรู้ทักษะอย่างใดอย่างหนึ่งได้รวดเร็วและเกิดผลดี เด็กจะต้องมี

ความพร้อม และถ้าเด็กถูกบังคับให้เรียนรู้สิ่งใดในขณะที่เด็กยังไม่พร้อม เด็กจะเกิดความคับข้องใจ และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

แรงจูงใจ (Motivation) เป็นความปรารถนาที่จะเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้ เพราะแรงจูงใจจะก่อให้เกิดพฤติกรรม เนื่องจากมีแรงผลักดันเกิดขึ้น ดังนั้นในการเรียนการสอน ครูจำเป็นต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ก่อน จึงจะทำให้การเรียนรู้นั้นได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การเสริมแรง (Reinforcement) เป็นตัวกระตุ้นให้คนเรากระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก สกินเนอร์ (Skinner) ได้เน้นถึงการเสริมแรงว่าเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ โดยกล่าวว่าพฤติกรรมใดก็ตามที่ได้รับการเสริมแรง อินทรีย์ก็มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีกทั้งนี้เพราะพฤติกรรมของมนุษย์เป็นระบบของความเกี่ยวเนื่องระหว่าง สิ่งเร้า การประสานสัมพันธ์ และปฏิกิริยาตอบสนอง ดังนั้นเมื่ออินทรีย์แสดงพฤติกรรมออกมาและได้รับการเสริมแรงอินทรีย์จะรู้สึกพึงพอใจ และการเสริมแรงนั้น จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับปฏิกิริยาตอบสนองมากขึ้น อินทรีย์จึงแสดงพฤติกรรมนั้นบ่อยขึ้น

การถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer of learning) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ เพราะเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า การเรียนรู้สิ่งใหม่บางอย่าง ถ้าได้อาศัยประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานจะช่วยให้การเรียนรู้สิ่งใหม่นั้นดีขึ้น เพราะเกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะผู้เรียนจะเชื่อมโยงความรู้ในครั้งก่อนมาใช้ในการเรียนรู้ครั้งใหม่ จึงทำให้เรียนรู้สิ่งใหม่ได้เร็วขึ้น

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน จากพฤติกรรมเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่อย่างถาวร และผู้เรียนจะเรียนรู้ได้บังเกิดผลดีนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ คือ วุฒิภาวะ ความพร้อม แรงจูงใจ การเสริมแรงและถ่ายโยงการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ หรือมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่พึงประสงค์ได้นั้น จะต้องอาศัยการประเมินผลว่าการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนไปแล้วนั้น บรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่และจากแนวความคิดที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของนักการศึกษา ดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยได้บูรณาการแนวความคิดของปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ กรมวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ และเอกรินทร์ สีมหาศาล มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลในด้านการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการที่เหมาะสม ใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เชื่อมกับผู้เรียนและวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

สภาพการจัดการเรียนรู้

ระบบการเรียนการสอนมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ จุดประสงค์การเรียนการสอน กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล การจัดการเรียนรู้ถ้าองค์ประกอบใดขาดความสมดุลกับองค์ประกอบอื่น ย่อมทำให้ไม่เกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ (ส. วาสนา ประवालพฤษ์, 2540 : 12) การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญที่ครูจะต้องใช้ทั้งความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ตลอดจนความพยายามที่จะนำไปจัดมวลประสบการณ์ให้เกิดการพัฒนาในตัวผู้เรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้เรียนมีความรู้ มีคุณธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกันไปและก็เป็นหน้าที่หลักที่ครูผู้สอนจะต้องทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (กรมสามัญศึกษา, 2543 : 17-20)

การจัดการเรียนรู้เป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งครู ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จด้วยดี เพราะการจัดการเรียนรู้ที่ยึดหลักผู้เรียนที่มีความสำคัญที่สุดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 นั้น กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ดังนั้นก่อนที่ครูจะดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ควรจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบให้เชื่อมโยงต่อเนื่องกันไป โดยดำเนินการ ดังนี้

การเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ

ครูจะต้องศึกษาเนื้อหาที่จะจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน เพื่อเตรียมตัวเองให้พร้อมในฐานะที่เป็นแหล่งของความรู้ ซึ่งจะต้องให้คำอธิบาย คำแนะนำ คำปรึกษา และให้ข้อมูลความรู้ที่เพียงพอและชัดเจนแก่ผู้เรียน ครูจะต้องมีภาระหนักในการเตรียมตัวเอง ด้วยการศึกษาค้นคว้าอ่านและการทดลองปฏิบัติหลายๆ ในประเด็น และเนื้อหาที่ตัวเองรับผิดชอบ รวมทั้งเตรียมข้อมูลและประสบการณ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ในการเตรียมการจัดการเรียนรู้นั้น ครูจะดำเนินการจัดทำในรูปของแผนการจัดการเรียนรู้หรือโครงการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ในวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายและความสำคัญของแผนการสอน หรือแผนการจัดการเรียนรู้แผนการจัดการเรียนรู้ หรือแผนการสอน นั้น มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

สมพร จารุณี (2540 : 135) ได้ให้ความหมายของแผนการสอนว่าเป็นกระบวนการที่เตรียมสภาพการเรียนการสอนที่เหมาะสมที่สุดที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ เป็นการวางแผนสำหรับการเรียนการสอนวิชาใดวิชาหนึ่งหรือบทเรียนใดบทเรียนหนึ่ง

นั่นเอง กระบวนการในการสร้างแผนการเรียนการสอน ได้แก่ การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม การวิเคราะห์งาน (ที่เกี่ยวเนื่องกับการเรียนการสอน) การเตรียมสภาพที่เกี่ยวข้องกับการเรียน ทั้งสภาพภายนอกและสภาพภายในที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน การตัดสินใจเกี่ยวกับลำดับขั้นตอนของการเรียนการสอนและการใช้แผนการเรียนการสอน รวมทั้งการวางแผนในเรื่องพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการนำพฤติกรรมดังกล่าวไปใช้ให้เหมาะสมแก่เป้าหมายของการเรียนทุก ๆ ด้าน

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือ สิ่งที่ครูเตรียมไว้ล่วงหน้าและเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ชูลิต ศรีลัด (ชูลิต ศรีลัด, สัมภาษณ์) ครูชำนาญการโรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ ผู้มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้มากกว่า 30 ปี ได้ให้ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้คุณครูได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ในเรื่องหลักสูตร รู้แนวทางพัฒนาผู้เรียนไปในทิศทางที่ประเทศต้องการ วิเคราะห์หลักสูตรและผู้เรียน เพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดทำและหาสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผลให้ตรงกับมาตรฐานช่วงชั้น และเหมาะสมกับผู้เรียน

2. ช่วยในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนมีความหมายยิ่งขึ้น เพราะการจัดทำแผนการเรียนรู้เป็นการผสมผสานสาระการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ จากหลักสูตร กับหลักจิตวิทยาการศึกษา หรือนวัตกรรมการเรียนใหม่ ๆ ตลอดจนปัจจัยอำนวยความสะดวกของโรงเรียนและสภาพปัญหา ความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยใช้วิธีการเชิงระบบ เพื่อให้การจัดเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ช่วยให้คุณครูมีคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความถนัดความสามารถของตนเอง ช่วยให้คุณครูผู้สอน สะดวก มีความมั่นใจว่าสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามหลักสูตร ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ครบถ้วน

4. ทำให้การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ ช่วยให้คุณครูสามารถวิเคราะห์ทั้งจุดอ่อนของผู้เรียนที่ควรได้รับการแก้ไข และทราบจุดเด่นที่ควรได้รับการส่งเสริม นอกจากนี้ ยังช่วยให้คุณครูมีเครื่องมือวัดผลประเมินผลการทำงานของตนเองที่ชัดเจน สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. ครูสามารถใช้เป็นข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรง เพื่อเสนอแนะแก่บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารการศึกษา เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

6. เป็นเอกสารข้อมูล สำหรับผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องในการตรวจสอบ นิเทศ กำกับ

ติดตาม ประเมินผล และพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู

7. ใช้เป็นคู่มือแก่ครูผู้สอนแทน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลให้สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตรงตามแผนที่วางไว้ แม้ครูผู้วางแผนจะไม่สามารถทำการจัดการเรียนรู้ได้เอง เนื่องจากสาเหตุต่างๆ ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทันตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้

8. เป็นเครื่องมือที่จำเป็นต่อการฝึกฝนความเชี่ยวชาญการจัดการเรียนรู้ และเป็นวิธีการพัฒนาวิชาชีพครู

ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ควรประกอบด้วย

1. มีจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ ชัดเจนสำหรับเรื่องนั้นๆ เป็นจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่สามารถวัดได้

2. จัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้รับอย่างเหมาะสม

3. จัดวิธีการจัดการเรียนรู้ หรือกิจกรรมได้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและผู้เรียน

4. กำหนดวิธีวัดผล ประเมินผลได้อย่างเหมาะสม และหลากหลาย

5. กำหนดสื่อการสอนเหมาะสมกับผู้เรียนและเนื้อหาวิชาที่สอน

6. สอดคล้องและเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

7. มีความชัดเจน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

8. ช่วยให้คุณเกิดความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนรู้ และสามารถปรับปรุงให้เหมาะสมกับ

นักเรียนได้

9. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่นำไปใช้ได้ สถานการณ์จริง

ดังนั้น ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จึงส่งเสริมให้จัดทำให้สอดคล้องกับจุดเน้นและแนวการใช้หลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เข้าลักษณะ 4 ประการ ดังต่อไปนี้ (สถาบันราชภัฏมหาสารคาม, 2539 : 121)

1. มีกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด โดยครูเป็นผู้คอยชี้แนะ ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้กิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการเป็นไปตามความมุ่งหมาย

2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบ หรือทำสำเร็จด้วยตนเอง โดยครูพยายามลดบทบาทจากผู้บอกคำตอบมาเป็นผู้คอยกระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหาให้ผู้เรียนคิดแก้ หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมเอง

3. เน้นทักษะกระบวนการ และนำกระบวนการไปใช้จริง

4. ส่งเสริมการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่น หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุสำเร็จรูป

ราคาสูง

แนวคิดในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

เนื่องจากการจัดการศึกษาตามแนวคิดของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

2544 ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดการสร้างสรรคองค์ความรู้ด้วยตัวผู้เรียน และการใช้สังคมเป็นสื่อ
การสร้างสรรคองค์ความรู้ ดังนั้นการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน
จึงเน้นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างสรรคองค์ความรู้ด้วยตนเอง ภายใต้บริบทที่
อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนจึงต้องวางแผนและเลือกสรรวิธีการต่างๆ ที่จะช่วยให้
ผู้เรียนมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ตนสอนมากที่สุด ซึ่งจะต้องดำเนินการเมื่อผู้สอนได้ทำการศึกษา
สาระหลักสูตร และกำหนดภาระงานที่จะมอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติตามมาตรฐานการเรียนรู้ของ
หลักสูตรให้ชัดเจนแล้ว ภาระงานจึงกลายเป็นเป้าหมายสำคัญของการวางแผนจัดการเรียนรู้ให้
เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน ตามประเด็นต่อไปนี้ (เอกรินทร์ สีมหาศาล, 2546 : 300)

1. ผู้เรียนควรเริ่มปฏิบัติการเรียนรู้ได้อย่างไร
2. ผู้เรียนควรดำเนินการเรียนรู้ตามวิธีการอย่างไร
3. ผู้เรียนจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ ทักษะ และกระบวนการเรียนรู้อะไรบ้างที่จะนำ

ไปสู่ความสำเร็จของการสร้างองค์ความรู้ใหม่

4. ผู้สอนจะดำเนินการอย่างไรให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ ทักษะ และกระบวนการเรียนรู้
เพื่อต่อการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

5. ผู้สอนจะต้องสรรหาทรัพยากรและเครื่องมือที่จำเป็นต่อการเรียนรู้อะไรบ้างและจะรู้ได้
อย่างไรว่า การวางแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเองมีความเหมาะสมที่จะนำไปออกแบบ สร้าง
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 นอกจากจะมุ่ง
ฝึกด้านปัญญา พัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมี
เหตุผลแล้ว ยังมุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของ
ตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้อง
เหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 21)

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่
เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและ
อารมณ์ โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลแวดล้อม การฝึกทักษะ
กระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการทำงานที่สำคัญ การสรุปความรู้ด้วยตนเองและการได้นำความรู้
ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ (วิวัฒนาพร ระวังทุกข์, 2542 : 1)

การจัดการเรียนรู้ถือเป็นหัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ บุคคลสำคัญยิ่งในการนำหลักสูตรใช้ คือครูผู้สอน เพราะการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ได้มีคุณสมบัติ และทัศนคติ ตามที่ผู้สร้างหลักสูตรมุ่งหวังไว้

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2540 : 2) ให้ความหมายของการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนที่ดี ดังต่อไปนี้

การสอน หมายถึง กระบวนการที่ใช้ชักนำ หรือทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่างๆ ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ เพื่อจะได้บรรลุปรัชญาการศึกษาต่อไป การสอนจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งของการศึกษา เพราะเป็นกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติต่อผู้เรียนโดยตรง โดยมีครูผู้สอนเป็นตัวจักรสำคัญ ความสำเร็จในการจัดการศึกษาจึงขึ้นตรงกับคุณภาพการสอนหรือตัวผู้สอนอย่างยิ่ง

การจัดการเรียนรู้ที่ดี ต้องอาศัยปัจจัยหลักอย่างน้อย 4 ประการ ได้แก่

1. จุดมุ่งหมายของการสอน ในการสอนแต่ละครั้ง ครูผู้สอนต้องรู้อย่างชัดเจนว่า ต้องการให้ผู้เรียนเกิดความสามารถอะไร และเรียนรู้สิ่งใด เมื่อสอนจบแล้วผู้เรียนจะประพฤติปฏิบัติสิ่งใดได้บ้าง การเตรียมการสอนที่ดีจึงควรกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนไว้ล่วงหน้า นอกเหนือไปจากการเตรียมรายละเอียดของเนื้อหา เพื่อช่วยให้การสอนถูกทิศทาง และได้ผลการเรียนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้

2. วิธีสอน เป็นเทคนิคหรือกลวิธีที่ครูจะต้องเลือกใช้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ได้รวดเร็ว ถูกต้อง และเหมาะสม วิธีสอนซึ่งมีอยู่มากมายหลายแบบนั้น แบบใดจะดีหรือเหมาะสมสำหรับการสอนแต่ละครั้งนั้น ย่อมขึ้นกับเนื้อหา ธรรมชาติของผู้เรียนรวมถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ ด้วย

3. จิตวิทยา นอกจากจะมีจุดมุ่งหมายของการสอน เลือกใช้วิธีที่เหมาะสมแล้วครู ผู้สอนจำเป็นต้องรู้จักจิตวิทยา ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะและพฤติกรรมของมนุษย์ เพื่อจะได้เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง ทำให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพและธรรมชาติของผู้เรียน

4. สื่อการเรียนการสอน เป็นส่วนประกอบที่ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แก่ผู้เรียน เป็นเครื่องมือช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง เหมาะสม ครูผู้สอนจึงควรมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างหรือการเลือกใช้สื่อการเรียน เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องทุ่นแรง และช่วยทำให้ผลการเรียนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การสอน หรือการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยเนื้อหาวิชา ทักษะกระบวนการและการประเมินผล ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ การเตรียมการสอน วัตถุประสงค์ของวิชา เอกสาร

ประกอบการสอน ความสามารถในการสอน การจัดกิจกรรมการสอน การใช้สื่อการสอนและการประเมินผลการสอน

การสอนจะดำเนินไปด้วยดี โดยคำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบ ดังนี้

ปิยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546 : 54)

1. ตัวป้อน (Input) คือ ผู้เรียน ผู้สอน เนื้อหาวิชา สื่อการสอนสิ่งอำนวยความสะดวก

เป็นต้น

2. กระบวนการ (Process) หมายถึง กระบวนการจัดการสอน เป็นการวางแผนและ

การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการสอนและการประเมินผลการสอน

3. ผลผลิต (Product) เป็นผลสมบูรณ์ของผู้เรียน จากการวัดและประเมินผลการ

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปทางที่ปรารถนาของผู้เรียน เป็นไปตามความคาดหวังของหลักสูตร เป็นต้น

ตัวบ่งชี้กระบวนการสอนของครู

เป็นการพัฒนาสภาพการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 4)

1. ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา และวิธีการที่ผสมผสานภูมิปัญญาไทยและความรู้สากล

2. ครูจัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศที่ปลุกเร้า จูงใจ และเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการ

เรียนรู้เต็มศักยภาพ

3. ครูเข้าใจ เอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่าง

ทั่วถึง

4. ครูจัดกิจกรรม และสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์

5. ครูส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง

6. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดีและปรับปรุงส่วน

ด้อยของนักเรียน

7. ครูใช้สื่อการสอน เพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และค้นพบความรู้

8. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริงโดยร่วมมือกับ

ชุมชน

9. ครูปลูกฝังระเบียบวินัย ค่านิยม และคุณธรรมตามวิถีวัฒนธรรมไทย

10. ครูประเมินตนเองอยู่เสมอ ตลอดจนสังเกต และประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่าง

ต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุป ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น

ครูผู้สอนจะต้องมีการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ต้องศึกษาและวิเคราะห์ ตลอดจน

การงานเกี่ยวกับการวางแผนการสอน การเตรียมการสอน ทั้งเนื้อหาและวิธีการก่อนการเข้าสอน ครูให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน สอดคล้องกับหลักสูตร กิจกรรมการเรียน การสอน เน้นผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อเตรียมตัวเองให้พร้อม ในฐานะที่เป็นแหล่งของความรู้ ซึ่งจะต้องให้คำอธิบาย คำแนะนำ คำปรึกษา และให้ข้อมูลความรู้ เพียงพอและชัดเจนแก่ผู้เรียน ครูจะต้องมีภาระหนักในการเตรียมตัวเองด้วยการศึกษา ค้นคว้า อ่านและการทดลองปฏิบัติมากๆ ในประเด็นและเนื้อหา ที่ตัวเองรับผิดชอบรวมทั้งเตรียมข้อมูลและ ประสบการณ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ในการเตรียมการสอนนั้น ครูผู้สอนจะ ดำเนินการจัดทำในรูปของการจัดทำเป็นแผนการสอนหรือ โครงการสอนที่จัดทำไว้เป็นลายลักษณ์ อักษรอย่างชัดเจน

การใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้หลากหลาย

ความหมาย และความสำคัญของสื่อการสอน

วนิดา จิ่งประสิทธิ์ (2542 : 7) สื่อการสอน หมายถึง สิ่งที่น่าความรู้ไปสู่ผู้เรียนซึ่งอยู่ในรูป ของสิ่งพิมพ์ หรือไม่ใช่สิ่งพิมพ์ก็ได้ สื่อการสอนที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ก็คือ สื่อประเภทโสตทัศนอุปกรณ์ (Audio Visual Aids) หมายถึง รวมถึงวัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ และวิธีการทางโสตทัศนศึกษา

สุกิจ สุขสุทธิพันธ์ (สุกิจ สุขสุทธิพันธ์, สัมภาษณ์) ครูชำนาญการ โรงเรียนบางเมืองเขื่อน ผ่องอนุสรณ์ มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา มากกว่า 20 ปี ให้ ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยนำและถ่ายทอดข้อมูลความรู้กระบวนการ วิธีการจากผู้สอน หรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน เป็นสิ่งช่วยอธิบายเนื้อหาบทเรียนความรู้ให้ ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหา ได้รับความรู้ ปฏิบัติได้ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า สิ่งต่างๆ ที่ใช้เป็นตัวกลางซึ่งผู้สอนนำมาใช้ในกระบวนการ เรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสาระ ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้แก่ ผู้เรียนสามารถบรรลุถึงเป้าหมายได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

สื่อการสอนมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอย่างมากทั้งต่อตัวผู้สอนและผู้เรียน เพราะสื่อ การสอนคือศูนย์รวมความสนใจของนักเรียน ช่วยให้บรรยากาศของการเรียนการสอนสนุกสนานมี ชีวิตชีวา นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะติดตามบทเรียน ครูสามารถใช้สื่อนำเข้าสู บทเรียน สอนเนื้อหา สรุปและทบทวนบทเรียนได้เป็นอย่างดี สื่อการสอนยังช่วยครูประหยัดเวลา และ แรงงานในการอธิบาย ช่วยนักเรียนให้เข้าใจบทเรียนได้รวดเร็ว ถูกต้องและจำได้แม่นยำยิ่งขึ้น นักเรียนจะได้รับประสบการณ์เพิ่มขึ้นหลายๆ อย่าง จากการได้เห็นได้ฟัง ได้สัมผัส และได้แสดง ออกมา

ประเภทของสื่อการเรียนการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2538 : 90) ได้กล่าวถึงสื่อการสอนมิได้หมายถึงวัสดุอุปกรณ์ราคาแพงๆอย่างที่เราเข้าใจ แต่จะประกอบด้วยวัสดุอุปกรณ์บางอย่างที่มีราคาถูกจัดหาซื้อได้ง่าย สามารถนำมาใช้เพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน ได้จัดจำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สื่อการสอนประเภทวัสดุ หมายถึง สื่อการสอนที่เป็นวัสดุสิ้นเปลืองใช้แล้วหมดไปหรือผู้ส่งได้ง่าย เช่น สิ่งพิมพ์ ภาพชุด กระดาษ फिल्मสไลด์ ซี ดี รอล์ค ปากกา หรือวัสดุธรรมชาติต่างๆ
2. สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ หมายถึง สื่อการสอนประเภทเครื่องมือที่ใช้ประกอบการสอนโดยตรง เช่น ของจริง หุ่นจำลองต่างๆ และเครื่องมือสำหรับเสนอวัสดุ เช่น เครื่องมือฝึกงาน เครื่องมือปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์
3. สื่อการสอนประเภทวิธีการ หมายถึง กระบวนการและวิธีการต่างๆ ซึ่งรวมทั้งวิธีการใช้ อุปกรณ์และกระบวนการที่เป็นอิสระ คือ ไม่ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์แต่อย่างใด เช่น การฟัง วิทยากร การศึกษานอกสถานที่ การแสดงละคร การสาธิต การจัดนิทรรศการ

ชวลิต เกิดทรัพย์ (2538 : 31) แบ่งสื่อการสอนไว้ ดังนี้

1. วัสดุ เป็นเนื้อหาวิชาความรู้ หรือสิ่งที่เราเก็บ และส่งผ่านไปยังผู้รับ ซึ่งเรียกว่า Software ได้แก่ เนื้อหาความรู้ในฟิล์มภาพยนตร์ ไม่ใช่ตัวฟิล์ม
2. เครื่องมือ เป็นเครื่องมือที่ส่งเนื้อหาความรู้ เรียกว่า Hardware เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องเล่นเทป ฯลฯ
3. เทคนิค คือ กระบวนการใช้เครื่องมือและวัสดุในการจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น การเล่นเกม การจัดสถานการณ์จำลอง ฯลฯ ลักษณะเช่นนี้ บางครั้งเรียกว่า สื่อประสม (Multimedia)

การใช้แหล่งวิทยาการในการจัดการเรียนการสอน

แหล่งวิทยาการ หมายถึง สถานที่ บุคคล เอกสาร หรือสิ่งต่างๆ ที่จะเป็นแหล่งเสริมความรู้ และประสบการณ์ ให้แก่ ผู้เรียน และส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนได้อย่างรวดเร็ว และเสียเวลาน้อยที่สุด

ประเภทของแหล่งวิทยาการ

จำรัส มีกุล (2542 : 85) ได้แบ่งแหล่งวิทยาการออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งวิทยาการในโรงเรียน หมายถึงสิ่งต่างๆ ที่ช่วยเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้แก่

1.1 ครู นับเป็นแหล่งวิทยาการที่สำคัญและมีค่ามากที่สุดในห้องเรียน การเรียนรู้ของนักเรียนส่วนใหญ่ต้องอาศัยครูแทบทั้งสิ้น

1.2 ห้องสมุด เป็นสถานที่รวบรวมเอกสารความรู้เกือบทุกประเภท เช่น หนังสือ ตำรา หนังสือประกอบหลักสูตรสำหรับครูและนักเรียน เพื่อให้ได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โรงเรียนจึงควรจัดให้ห้องสมุด มีหนังสือ และเอกสารความรู้ต่างๆ ไว้บริการอย่างเพียงพอ

1.3 ห้องศูนย์สื่อ ศูนย์วิชาการ ห้องปฏิบัติการและโรงฝึกงาน ล้วนเป็นแหล่งความรู้ที่โรงเรียนจะต้องมีไว้บริการแก่ครูและนักเรียน เพื่อให้ได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โรงเรียนจึงควรจัดห้องศูนย์สื่อ ศูนย์วิชาการ ห้องปฏิบัติการและโรงฝึกงาน ให้มีหนังสือ และเอกสารความรู้ต่างๆ ไว้บริการอย่างเพียงพอ

2. แหล่งวิทยาการในกลุ่มโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน แต่ละกลุ่มประมาณ 6-10 โรงเรียน สามารถแลกเปลี่ยนหรือใช้ร่วมกันได้ เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ ครูและสิ่งต่างๆ

3. แหล่งวิทยาการในท้องถิ่น หมายถึง สิ่งต่างๆ ทั้งที่มีชีวิต และสถานที่สิ่งของต่างๆ ที่อยู่ในท้องถิ่น สามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี นับเป็นการนำเอาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาด้วย แยกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

3.1 ทรัพยากรบุคคล บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ความถนัดพิเศษในวิชาการต่างๆ เช่น วิทยากรท้องถิ่น ได้แก่ผู้ที่มีถิ่นฐานบ้านเรือน และประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น ช่างการ พ่อดำ ชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ พระสงฆ์ และผู้อาวุโส เป็นต้น วิทยากรผู้มาเยี่ยม ได้แก่บุคคลในท้องถิ่นอื่นที่มาเยี่ยม หรือเป็นแขกของชุมชนเป็นครั้งคราว

3.2 ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ สิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ โดยทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ถูกต้องและซาบซึ้งในคุณค่าของสิ่งนั้น

3.3 ทรัพยากรสังคม หมายถึง สิ่งที่สังคมสร้างขึ้นอย่างมีจุดประสงค์ ได้แก่ ห้องสมุด ประชาชน พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ วัด โบสถ์ สุเหร่า สถานประกอบการ โรงงานที่อ่านหนังสือหมู่บ้าน อนุสรณ์สถานต่างๆ เป็นต้น

4. แหล่งวิทยาการนอกท้องถิ่น อาจจะทำได้โดยนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ แหล่งวิทยานอกท้องถิ่น การให้นักเรียนได้ศึกษาความรู้จากแหล่งวิทยานอกท้องถิ่น เหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนมีโลกทัศน์ที่กว้างไกลขึ้น

แนวคิดในการจัดการเกี่ยวกับสื่อการสอน

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรสถานศึกษานั้น มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาทุกสถานที่และเรียนได้จากสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นชุมชน และแหล่งอื่นๆ เน้นสื่อที่ผู้เรียนและผู้สอนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียน ผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเอง หรือนำสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวและในระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนรู้ ควรมีความหลากหลาย ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่นๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง และต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อให้การใช้สื่อการเรียนรู้เป็นไปตามแนวการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา และผู้ที่มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการ ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2542 : 23-24)

1. จัดทำและจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้
2. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน และสำหรับเสริมตามความรู้ของผู้สอน
4. ศึกษาวิธีการเลือกและการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมหลากหลาย และสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้และความแตกต่างบุคคลของผู้เรียน
5. ศึกษาวิธีการวิเคราะห์และปริมาณคุณภาพมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเองและที่เลือกนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้โดยมีการวิเคราะห์และประเมินสื่อการเรียนรู้ที่ใช้อยู่เป็นประจำสม่ำเสมอ
6. จัดหาหรือจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา และชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้
7. จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน และสังคมอื่น
8. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อ และการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะๆ

กล่าวโดยสรุป สื่อและแหล่งเรียนรู้เป็นตัวกลางที่ช่วยนำและถ่ายทอดข้อมูลความรู้จาก ครูผู้สอนหรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน เป็นสิ่งช่วยอธิบายเนื้อหาบทเรียนให้ผู้เรียนสามารถ เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ ซึ่งในการใช้สื่อการสอนและแหล่ง เรียนรู้ที่หลากหลาย ครูผู้สอนควรพิจารณาเกี่ยวกับสื่อการสอน และแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียนมาช่วยในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาสาระ ตลอดจน กิจกรรมที่จัดให้แก่ผู้เรียนได้อย่างกว้างขวาง และสอดคล้องกับกิจกรรม เนื้อหาและจุดประสงค์การ เรียนรู้

การจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน

ความหมายของการจัดการเรียนรู้ นักการศึกษาให้ความหมายของคำว่า การจัดการเรียน การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ไว้ดังต่อไปนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 1) ได้ให้ความหมายของคำว่า การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่า เป็นการสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการ ดำรงชีวิต เหมาะกับความสามารถ และความสนใจของผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และลงมือ ปฏิบัติ จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540 : 75) ได้ให้ความหมายของคำว่า การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่า เป็นกิจกรรมที่ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน การสอนอย่างแท้จริง คือ เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ส่วนครูจะเป็นผู้ประสานงานให้คำแนะนำ ช่วย แก้ปัญหา เมื่อผู้สอนต้องการกระตุ้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรมและเป็นผู้สรุปประเด็นสำคัญ การเรียน การสอนดำเนินไปโดยการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

บังอร อนุเมธางกูร (2541 : 34) กล่าวว่า การสอนในลักษณะที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการสอนในลักษณะที่ให้นักเรียนสร้างความรู้ โดยให้ออกสันักเรียนได้คิด มีส่วนร่วมในการ แสดงออก การปฏิบัติในกิจกรรมกลุ่ม ปฏิบัติกิจกรรมภาคปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งจะมีครูเป็นผู้กระตุ้น ให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการคิดอยากรู้คำตอบ เพื่อจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนศึกษา ทดลองหาคำตอบด้วยตนเอง

นวลจิตต์ ชาวศิริพิงศ์ (2542 : 16) กล่าวว่า การสอนโดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ทำ ได้หลายลักษณะ แต่ละลักษณะมีลักษณะร่วมที่ชัดเจนอยู่ประการหนึ่ง คือ ต้องเป็นการสอนที่ นักเรียนมีโอกาสได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด เท่าที่จะทำได้ ซึ่งตรงกับหลักการ การจัดการเรียนการสอนแบบ CIPPA

ธนู ฤทธิกุล (2542 : 42) ได้ให้ความหมายว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึด ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

โดยเน้นให้ผู้เรียนได้คิดค้น สร้างและสรุปข้อความรู้ด้วยตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น มีนักวิชาการให้ความหมายไว้ดังนี้ (ชนาธิป พรกุล 2544 : 3 - 7)

ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง ผู้เรียนเป็นคนสำคัญที่สุด ในการจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ การให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้โดยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด

กิจกรรมการเรียนรู้ คือ งานที่ผู้เรียนทำแล้วเกิดการเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยแสดงเป็นพฤติกรรมที่ครูกำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรมีความหลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้ทุกด้าน

ผู้เรียนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านร่างกาย คือ การที่ผู้เรียนใช้ส่วนต่างๆของร่างกายทำกิจกรรม ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายทำกิจกรรม ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกาย ประสาทการรับรู้ ตื่นตัว ทำให้รับข้อมูลได้ดี
2. ด้านสติปัญญา คือ การที่ผู้เรียนใช้สมอง หรือกระบวนการคิดในการทำกิจกรรม
3. ด้านสังคม คือ การที่ผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ขณะทำกิจกรรม ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทักษะทางสังคม
4. ด้านอารมณ์ คือ การที่ผู้เรียนรู้สึกต้องการ และยินดีทำกิจกรรม เพื่อแสวงหาความรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง การมีส่วนร่วมด้านอารมณ์มักจะดำเนินควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนรู้ด้านร่างกาย สติปัญญา และสังคม

กล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างแท้จริง คือ เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ส่วนครูจะเป็นผู้จัดเตรียมกิจกรรม สถานการณ์ ให้คำแนะนำ ช่วยแก้ปัญหา

แนวคิดในการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 22 ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด หมายถึง การกำหนดจุดมุ่งหมาย สาระกิจกรรม แหล่งการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล ที่มุ่งพัฒนา "คน" และ "ชีวิต" ให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถสอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายกิจกรรม และวิธีการ

เรียนรู้ ได้คิดเอง ทำเอง ปฏิบัติเอง และสร้างความรู้ด้วยตนเองในเรื่องที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูมีบทบาทเป็นผู้วางแผนขั้นต้น ทั้งเนื้อหาและวิธีการแก่ผู้เรียน จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และช่วยชี้แนะแนวทางการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียน เป็นรายบุคคล

การจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตามแนวทฤษฎีพุทธรินิยม (Cognitive theories) เชื่อว่า การเรียนรู้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในสมอง เกิดจากกระบวนการกระทำกับข้อมูล มีการบันทึกข้อมูล และดึงข้อมูลออกมาใช้วิธีเรียนรู้มีผลต่อการจำ การลืม และการถ่ายโอนความรู้ แรงจูงใจ ระหว่างการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการขึ้นนำ ความสนใจมีอิทธิพลต่อกระบวนการจัดข้อมูล และส่งผลโดยตรงต่อรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน

การจัดการศึกษา และกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือผู้เรียนสำคัญที่สุด มีลักษณะดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 2)

1. เป็นวิธีการที่ครูให้โอกาสผู้เรียน เรียนรู้ด้วยวิธีการของตนเอง ตามความถนัดที่แตกต่าง กันของแต่ละคน
2. ผู้เรียนสร้างความรู้ พัฒนาทักษะและเจตคติจากการลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครู และผู้เรียนร่วมกันออกแบบ
3. ครูเป็นผู้คอยให้คำปรึกษา ชี้ทางเลือกหลากหลาย ให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจจากข้อมูลและสาระที่ผู้เรียนได้สืบค้น และแสวงหามาได้
4. ผู้เรียนจะกระตือรือร้น เพราะการลงมือปฏิบัติกิจกรรม ทำให้ตื่นตัวเป็นผู้รุก (Active) และไม่เป็นผู้คอยรับอย่างเฉื่อยชา (Passive) เมื่อได้ใช้วิธีการเรียนรู้ที่ตนถนัดด้วยความกระตือรือร้น และสนุก การเรียนรู้ก็จะตามมา
5. ครูสามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของสิ่งที่เรียนรู้ และความเชื่อมโยงกับ ชีวิตประจำวัน เช่น ประวัติศาสตร์ของหมู่บ้าน ทำให้เขามีชีวิตอยู่อย่างที่เป็นอยู่อย่างไร สภาพ ภูมิศาสตร์เกี่ยวข้องกับอะไรกับฝนตกน้ำท่วมในชุมชนของเขา ผู้เรียนสามารถสรุปสาระและแนวคิดที่ ตนเองเข้าใจ ความสนใจ ความศรัทธาในเรื่องที่เรียน ความรู้สึกและเจตคติที่ดีต่อการเรียนที่ตนเอง และต่อผู้สอนก็จะเกิดขึ้นด้วย

ปัจจุบันแนวคิดสร้างสรรค์สร้างความรู้ (Constructivism) ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย ว่า มีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แนวคิดนี้มีความเชื่อว่า ความรู้เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยตนเอง สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้ก้าวหน้าขึ้นได้เรื่อย ๆ โดยอาศัยการพัฒนาโครงสร้างความรู้ภายในบุคคล และการรับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว

โครงสร้างของความรู้มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่
2. ความรู้ใหม่ ที่ผู้เรียนได้รับเป็นข้อมูล ความรู้ ความรู้สึก และประสบการณ์
3. การบวนการทางสติปัญญา ซึ่งเป็นกระบวนการทางสมองที่ผู้เรียนใช้ทำความเข้าใจกับ

ความรู้ใหม่ และให้เชื่อมโยงปรับความรู้เดิม และความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน

ดังนั้น ครูที่จัดการเรียนรู้ โดยยึดหลักการว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาเองได้ ครูไม่จำเป็นต้องบอกความรู้เนื้อหาสาระอีกต่อไป

หลักการจัดการเรียนรู้ แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) หลักการจัดการเรียนการสอนชิปปาโมเดลเป็นหลักที่นำมาใช้จัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเสนอแนวคิดโดย รองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา แหมมณี อาจารย์ประจำภาควิชา ประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีจุดเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งทางร่างกาย (physical participation) สติปัญญา (intellectual participation) สังคม (social participation) และอารมณ์(emotional participation) หลักการจัดของโมเดลชิปปา มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่

C มาจากคำว่า Construct หมายถึง การสร้างความรู้ ตามแนวคิดของ Constructivism การสรรค์สร้างความรู้ ได้แก่ กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งทำให้ผู้เรียน เข้าใจเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

I มาจากคำว่า Interaction หมายถึง การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ได้แก่ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล เช่น ครู เพื่อน ผู้รู้ หรือ มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เช่น แหล่งความรู้และสื่อประเภทต่าง ๆ กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม

P มาจากคำว่า Process Skills หมายถึง ทักษะกระบวนการต่าง ๆ ในการสร้างความรู้ นอกจากนั้น การเรียนรู้จะเป็นอย่างต่อเนื่องได้ดี หากผู้เรียนอยู่ในสภาพที่มีความพร้อมในการรับรู้ และเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพรับรู้ที่ต้นตัวไม่เฉื่อยชา

P มาจากคำว่า Physical Participation หมายถึง การมีส่วนร่วมทางกาย ได้แก่ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทำเป็นขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและกระบวนการที่นำมาจัดกิจกรรม เช่น กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแสวงหาความรู้ เป็นต้น กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

A มาจากคำว่า Application หมายถึง การนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ใน สถานการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมที่ให้โอกาสผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติที่เป็น

ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้หลายอย่างแล้วแต่ลักษณะของกิจกรรม

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักชิปปาโมเดลเมืองค์ประกอบสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญ 5 ประการ ครูสามารถเลือกรูปแบบวิธีสอน กิจกรรมใด ที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบทั้ง 5 อีกทั้งการจัดกิจกรรมก็สามารถจัดลำดับองค์ประกอบใดก่อนหลังได้เช่นกัน และเพื่อให้ครูที่ต้องการนำหลักการของโมเดลชิปปาไปใช้ได้สะดวกขึ้น ทิศนาแซมมณี จึงจัดขั้นตอนการสอนเป็น 7 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นทบทวนความรู้เดิม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของตน กิจกรรมในขั้นนี้ ได้แก่ การสนทนาซักถามให้ผู้เรียนแสดงโครงสร้างความรู้ (Graphic Organizer)

2. ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ กิจกรรมในขั้นนี้ ได้แก่ การที่ครูจัดเตรียมเอกสารสื่อต่าง ๆ หรือแนะนำแหล่งความรู้ต่าง ๆ ให้ผู้เรียน

3. ขั้นศึกษาทำความเข้าใจความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความหมายของข้อมูลหรือประสบการณ์ใหม่สรุปความเข้าใจแล้ว เชื่อมโยงกับความรู้เดิม กิจกรรมในขั้นนี้ ได้แก่ การให้ผู้เรียนใช้กระบวนการต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม หรือกระบวนการแก้ปัญหา สร้างความรู้ขึ้นมา

4. ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม เพื่ออาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ และขยายความรู้ความเข้าใจของตนให้กว้างขึ้น กิจกรรมในขั้นนี้ ได้แก่ การให้ผู้เรียนแต่ละคน แบ่งปันความรู้ความเข้าใจให้ผู้อื่นรับรู้ และให้กลุ่มช่วยกันตรวจสอบ ความรู้ความเข้าใจซึ่งกันและกัน

5. ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย กิจกรรมในขั้นนี้ ได้แก่ การให้ผู้เรียนสรุปประเด็นสำคัญ ประกอบด้วยมโนทัศน์ย่อยของความรู้ทั้งหมดทั้งความรู้เดิม และความรู้ใหม่ แล้วนำมารวบรวมเรียบเรียงให้ได้ใจความ สาระสำคัญครบถ้วน สะดวกแก่การจดจำ ครูอาจให้ผู้เรียนจัดโครงสร้างความรู้ ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยในการจดจำข้อมูลได้ง่าย

6. ขั้นแสดงผลงาน เพื่อให้โอกาสผู้เรียนได้ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตน ด้วยการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากผู้อื่น กิจกรรมในขั้นนี้ ได้แก่ การให้ผู้เรียนแสดงผลงานการสร้างความรู้ของตนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น จัดนิทรรศการ จัดการอภิปราย แสดงบทบาทสมมติ เขียนเรียงความ วาดภาพ แต่งคำประพันธ์ เป็นต้น และอาจมีการจัดประเมินผลงานโดยใช้เกณฑ์ที่เหมาะสม

7. ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจและความชำนาญ ตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

เมื่อครูจัดการเรียนการสอนและประเมินผลแล้ว และมีความประสงค์จะตรวจสอบว่าได้ดำเนินการมา ถูกต้องตามหลักการจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือไม่ ครูสามารถตรวจสอบ ด้วยตัวเองโดยใช้เกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งมีตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้

7.1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติกับ ผู้เรียน

7.2 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนฝึกฝนค้นคว้า สังเกตรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์คิดอย่างหลากหลาย สร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยตนเอง

7.3 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาคำตอบด้วย ตนเอง

7.4 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการ จัดการเรียนการสอน

7.5 มีการจัดกิจกรรม เพื่อฝึก และส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน

7.6 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่าง ครบถ้วน ทั้งด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา

7.7 ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานกับผู้อื่น และมีความรับผิดชอบ ต่อกลุ่ม

7.8 มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และต่อเนื่อง

7.9 ผู้เรียนรักโรงเรียนของตน และมีความกระตือรือร้นการไปโรงเรียน

บทบาทผู้สอนที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2542 : 39 – 41)

1. ผู้สอนมีความเชื่อว่า ความรู้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลา ลักษณะการ ออกแบบการเรียนรู้ จะกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นพบเรียนรู้จากประสบการณ์ เรียนรู้จากสภาพจริง เป็นการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้อย่างเต็มที่

2. การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ จะส่งผลกระทบต่อและประสบการณ์ทางสมองของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำทางปัญญา สังเกตได้จากการเพิ่มขึ้นของความเข้าใจที่ลึกซึ้งในตัว ผู้เรียน

3. จากเนื้อหาสู่กระบวนการ กระบวนการเรียนรู้ที่มาจากผู้เรียน ซึ่งจะมีความหลากหลาย องค์ความรู้ไม่มีขีดจำกัด ขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน โดยเน้นความแตกต่างระหว่าง บุคคลที่ไม่ใช่คุณภาพของการจำ แต่เป็นศักยภาพของความใส่ใจและแรงผลักดันของแต่ละบุคคล

บทบาทผู้สอนคอยสังเกต สนับสนุน สร้างบรรยากาศทางสังคมที่กำหนดขอบเขตการเรียนรู้กับ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมภายในโลกสมาชิกของผู้เรียน

4. การพัฒนาแบบองค์รวม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนา ผู้เรียน ทุกๆ คน ทุก ๆ ด้าน บรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นผู้กระทำ

4.1 ให้โอกาสผู้เรียน เรียนรู้ในแนวคิดหลัก (Main Concept) โดยการลดเนื้อหาจาก หลักสูตรอัดแน่น

4.2 ส่งเสริมบทบาทหน้าที่ผู้เรียนให้ติดตามสิ่งที่น่าสนใจ สร้างความเชื่อมโยงกับ แนวคิดหลัก และการเข้าถึงข้อสรุป

4.3 ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่สำคัญ เพราะปัจจุบันความซับซ้อนของ สังคม และโลก สามารถศึกษาได้อย่างหลากหลาย และความจริงเป็นสิ่งที่มักเกิดขึ้นจากการ ตีความ

4.4 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเอง และให้มีการแลกเปลี่ยนทั้งความคิดเห็น และวิธีการแก้ปัญหา จะเป็นวิธีให้ผู้เรียนแก้ปัญหาได้ดีขึ้น

4.5 ยอมรับว่ากระบวนการเรียนรู้และกระบวนการประเมินการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ต้อง พัฒนาอยู่เสมอ และไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวสำหรับการดำเนินการ

กล่าวโดยสรุป ครูควรจัดกิจกรรมและสถานการณ์ ตลอดจนบรรยากาศในการเรียนการสอนให้เอื้อกับผู้เรียน ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนมีความหมายมากขึ้น บรรยากาศที่ดีจะช่วยส่งเสริมความสนใจและตั้งใจเรียน เกิดการร่วมแรงร่วมใจในการทำ กิจกรรมให้ สำเร็จด้วยดี ในขณะที่เดียวกันครูควรพิจารณาการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ ตลอดจนบรรยากาศ การกระตุ้นเร่งเร้า เพื่อให้ผู้เรียนแสดงออกในกิจกรรมการเรียน การซักถาม การสาธิต การแสดง บทบาทสมมติ จากการลงมือปฏิบัติจริงด้วย

การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

ความหมายและความสำคัญของการวัดผลประเมินผล พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 26 ระบุว่า ให้ สถานศึกษาจัดประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การ สังเกตพฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของแต่ละรูปแบบการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 13) การกำกับ ติดตามวัดผลและประเมินผลกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลที่ได้จากการวัดผล ประเมินผลที่ถูกต้องเที่ยงตรง และมีความเชื่อมั่น สามารถใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับ สำหรับการ ติดตาม กำกับดูแล ความก้าวหน้าของผู้เรียน และปรับปรุงแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ

ผู้สอนให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและความพร้อมของผู้เรียน เป็นเครื่องมือผลักดัน กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ เนื่องจากรูปแบบการวัดผลประเมินผลมีอิทธิพล โน้มน้าวให้การเรียนการสอนต้องปรับตามให้สอดคล้องกันโดยอัตโนมัติ ดังนั้นถ้าต้องการปรับการเรียนให้เป็นไปในทิศทางใด จะต้องออกแบบ การวัดผลประเมินผลที่ส่งผลให้เป็นไปในทิศทางนั้น ก็จะสามารถผลักดันให้การจัดการเรียนรู้เป็นไป ตามที่ต้องการได้ เช่น ถ้าออกแบบการวัดผลประเมินผล โดยมุ่งประเมินการคิดวิเคราะห์ ก็ จะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอน เพื่อการคิดวิเคราะห์ เป็นต้น

ชนาธิป พรกุล (2544 : 6 - 7) กล่าวว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการสำคัญที่มีส่วน เสริมสร้างความสำเร็จให้กับผู้เรียน และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน การ สอนและการประเมินผล จำเป็นต้องมีลักษณะสอดคล้องกันและดำเนินควบคู่กันไป ดังนั้น เมื่อการ เรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีลักษณะเป็นการเรียนรู้ที่แท้จริง (Authentic Learning) จึง ต้องทำการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

การประเมินตามสภาพจริง มีความหมายดังนี้

1. เป็นวิธีการที่สามารถค้นหาความสามารถ และความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่แท้จริงของ ผู้เรียน ข้อมูลที่ได้สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. เป็นการประเมินคุณภาพอย่างต่อเนื่องในด้านความรู้ ความคิด พฤติกรรม วิธีการ ปฏิบัติ ผลการปฏิบัติ และเจตคติของผู้เรียน

ในการประเมินผลครู ต้องนำสิ่งที่ต้องการประเมินมาผสมผสาน แล้วเลือกวิธีการประเมิน ให้เหมาะสม ไม่มีวิธีประเมินผลวิธีเดียวที่สามารถประเมินผู้เรียนได้ทุกด้าน วิธีประเมินผลสามารถ แบ่งได้ 4 วิธี ดังนี้

1. การใช้แบบทดสอบแบบคำตอบมีตัวเลือก (Selected Response) แบบทดสอบนี้มี ลักษณะเป็นคำถามที่มีหลายคำตอบให้ผู้เรียนเลือกคำตอบที่ดีที่สุด ตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ คือ จำนวน หรืออัตราส่วนของคำถาม และคำตอบที่ถูกต้อง

2. การใช้แบบทดสอบแบบอัตนัย (Essay) แบบทดสอบอาจเป็นคำถาม การให้อธิบาย วิธีการแก้ปัญหา การเปรียบเทียบเหตุการณ์ หรือการตีความข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ ผู้เรียนจะต้อง รวบรวมข้อมูล แล้วเขียนเป็นคำตอบที่แสดงมโนทัศน์ของเรื่องนั้น ตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ คือ จำนวน คะแนนที่ได้รับจากคะแนนเต็ม

3. การแสดงพฤติกรรม (Performance) ผู้เรียนทำกิจกรรมที่กำหนด โดยมีครูคอยสังเกต กระบวนการ การใช้ทักษะต่าง ๆ หรือประเมินจากผลผลิต ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนมีทักษะใน การผลิตอย่างมีคุณภาพ เช่น รายการ นิทรรศการทางวิทยาศาสตร์ หรืองานประดิษฐ์ตัวบ่งชี้ ผลสัมฤทธิ์ คือการจัดระดับ (Rating) คุณภาพของพฤติกรรม หรือผลผลิต

4. การสื่อความหมายระหว่างครูและผู้เรียน(Personal communication) ครูอาจใช้วิธีถามคำถามระหว่างสอน สัมภาษณ์ สนทนา ประชุม ฟังการอภิปรายของผู้เรียน หรือสอบปากเปล่า ผลของการประเมิน จะเกิดประโยชน์ เมื่อการประเมินผลมีคุณภาพสูง คุณภาพหมายถึง สิ่งต่อไปนี้

- 4.1 สิ่งที่ประเมินชัดเจน
- 4.2 วิธีการเหมาะสม
- 4.3 การเป็นตัวแทน และอ้างอิงได้
- 4.4 มีความเที่ยงตรงปราศจากอคติ และการบิดเบือน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 20) ได้กล่าวว่า การประเมินตามสภาพจริงเป็นการประเมินจากการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้ปฏิบัติจะเป็นงานหรือสถานการณ์ที่เป็นจริง (Real Life) หรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง จึงเป็นงานที่มีสถานการณ์ซับซ้อน(Complexity) และเป็นองค์รวม (Holistic) มากกว่างานปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540:45) กล่าวถึง ความหมายของการวัดและประเมินผลจากสภาพจริงว่า หมายถึง การวัดและประเมินผลจากสภาพที่แท้จริงของผู้เรียนที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุการณ์ในชีวิตจริง โดยยึดการปฏิบัติเป็นสำคัญ มีความสัมพันธ์กับการเรียนการสอน เน้นพัฒนาการที่ปรากฏให้เห็นทั้งในและนอกห้องเรียน มีผู้เกี่ยวข้องในการประเมินหลายฝ่ายและเกิดขึ้นได้ในทุกบริบทที่จะเป็นไปได้ เป็นการประเมินที่มีลักษณะไม่เป็นทางการ

สุวิมล ว่องวานิช (2546 : 13) กล่าวว่า การประเมินตามสภาพจริง เป็นกระบวนการตัดสินความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนในสภาพที่สอดคล้องกับชีวิตจริง โดยใช้เรื่องราวเหตุการณ์ สภาพจริงหรือคล้ายจริงที่ประสบในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนตอบสนอง โดยการแสดงออก ลงมือกระทำ หรือผลิต จากกระบวนการทำงานตามที่คาดหวังและผลผลิตที่มีคุณภาพ จะเป็นการสะท้อนภาพเพื่อลงข้อสรุปถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนว่ามีมากน้อยเพียงใด น่าพอใจหรือไม่ อยู่ในระดับความสำเร็จใด

อุทุมพร จามรมาน (2540 : 4) กล่าวว่า การประเมินผลสภาพจริง เป็นการตีความสามารถของนักเรียนที่เรียน โดยการปฏิบัติจริงทำจริง ๆ ฝึกงานในโรงเรียน ทำการทดลองจริง บริการชุมชนจริง เพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีความหมาย และเหมือนชีวิตจริง

สมนึก นนธิจันทร์ (2540 : 73) กล่าวว่า การประเมินผลจากสภาพจริง เป็นการประเมินผลที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยการแสดงออกหลาย ๆ ด้าน เพื่อนำไปแก้ปัญหา

โดยใช้ทักษะกระบวนการคิดที่สลับซับซ้อน ที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุผลที่เป็นจริงในทุกบริบทเท่าที่จะเป็นไปได้

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546 : 50) กล่าวว่า การประเมินผลสภาพจริงเป็นกระบวนการวัดผลและสังเกตผลอย่างเป็นระบบ เป็นวิธีประเมินผลความสามารถทางด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนโดยมุ่งประเมินจากผลงานที่ปฏิบัติจริงมากกว่าประเมินจากผลการทดสอบด้านข้อสอบแบบเลือกตอบ และเกณฑ์การประเมินตามสภาพจริงต้องสัมพันธ์กับพฤติกรรม และปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียน

จากที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า การประเมินผลจากสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน หมายถึง กระบวนการประเมินผลที่ยึดพฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียนที่แสดงออกมาจริง ๆ ซึ่งกระทำไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครู และผู้เรียนพร้อมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย มีการใช้กระบวนการสังเกต แบบทดสอบ การบันทึก และการรวบรวมข้อมูลผู้เรียน เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐาน และพัฒนาการของผู้เรียน

แนวคิดและหลักการของการประเมินผลตามสภาพจริง

ผู้เชี่ยวชาญในด้านการวัดและประเมินผลกล่าวถึงแนวคิดและหลักการประเมินตามสภาพที่แท้จริงไว้หลายท่าน ที่สำคัญมีดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 183) กล่าวไว้ว่า

1. การประเมินตามสภาพจริง ไม่เน้นการประเมินทักษะพื้นฐาน (Skill Assessment) แต่เน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อน (Complex Thinking Skill) ในการทำงาน ความร่วมมือ ในการแก้ปัญหาและการประเมินตนเองทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน
2. การประเมินตามสภาพจริง เป็นการวัดและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน
3. การประเมินตามสภาพจริง เป็นการสะท้อนให้เห็นการสังเกตสภาพงานปัจจุบัน (CurrentWork) ของนักเรียน และสิ่งทีนักเรียนได้ปฏิบัติจริง
4. การประเมินตามสภาพจริง เป็นการผูกติดนักเรียนกับงานที่เป็นจริง โดยพิจารณาจากงานหลาย ๆ ชิ้น
5. ผู้ประเมินควรมีหลาย ๆ คน โดยมีการประชุมระหว่างกลุ่มผู้ประเมินเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน
6. การประเมินต้องดำเนินการไปพร้อมกับการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
7. นำการประเมินตนเองมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินตามสภาพที่แท้จริง
8. การประเมินตามสภาพจริง ควรมีการประเมินทั้ง 2 ลักษณะ คือ การประเมินที่เน้นการปฏิบัติจริง และการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน

อนุวัติ คุณแก้ว (2548 : 113) กล่าวถึงหลักการของการประเมินผลจากสภาพจริงไว้ดังนี้

1. เป็นการประเมินความก้าวหน้า และการแสดงออกของนักเรียนแต่ละคนบนรากฐานของ ทฤษฎีทางพฤติกรรมกรการเรียนรู้ โดยใช้เครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย
2. การประเมินตามสภาพจริง จะต้องมียากฐานบนพัฒนาการและการเรียนรู้ทาง สติปัญญาที่หลากหลาย
3. หลักสูตรสถานศึกษา ต้องให้ความสำคัญต่อการประเมินตามสภาพจริง คือ หลักสูตร ต้องพัฒนามาจากบริบทที่มีรากฐานทางวัฒนธรรมที่นักเรียนอาศัยอยู่ และที่ต้องเรียนรู้ให้ทันกับ กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก
4. การเรียน การสอน การประเมินผล จะต้องหลอมรวมกันและการประเมินต้องประเมิน ต่อเนื่องตลอดเวลาที่ทำการเรียนการสอน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วม
5. การเรียน การสอน การประเมิน เน้นสภาพที่สอดคล้อง หรือ ใกล้เคียงกับธรรมชาติความ เป็นจริงของการดำเนินชีวิต และควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดงานด้วยตนเอง
6. การเรียนการสอนจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาศักยภาพให้เต็มที่สูงสุด ตามสภาพที่เป็นจริง ของแต่ละบุคคล เติบโตตามศักยภาพของตนเอง การเรียน การสอน และการประเมินต้องเกี่ยวเนื่องกัน และเน้นการปฏิบัติจริงในสภาพที่ใกล้เคียงหรือสภาพที่เป็นจริงในชีวิตประจำวัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

ลักษณะสำคัญของการวัดและการประเมินผลจากสภาพจริง

ลักษณะสำคัญของการวัดและการประเมินผลจากสภาพจริงมีดังนี้ (กรมวิชาการ 2545:159)

1. การวัดและการประเมินผลจากสภาพจริงมีลักษณะสำคัญคือ ใช้วิธีการประเมิน กระบวนการคิดที่ซับซ้อนความสามารถในการปฏิบัติงาน ศักยภาพของผู้เรียนในด้านของผู้ผลิตและ กระบวนการที่ได้ผลผลิตมากกว่าที่จะประเมินว่าผู้เรียนสามารถจดจำความรู้อะไรได้บ้าง
2. เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียน เพื่อวินิจฉัยผู้เรียนในส่วนที่ควรส่งเสริมและ ส่วนที่ควรแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพตามความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของแต่ละบุคคล
3. เป็นการประเมินที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมประเมินผลงานของทั้งตนเองและ ของเพื่อนร่วมห้อง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตัวเอง เชื่อมั่นตนเอง สามารถพัฒนาข้อมูลได้
4. ข้อมูลที่ประเมินได้จะต้องสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการเรียนการสอนและการวางแผนการสอนของผู้สอนว่าสามารถตอบสนองความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของ ผู้เรียนแต่ละบุคคลได้หรือไม่

5. ประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริงได้

6. ประเมินด้านต่าง ๆ ด้วยวิธีที่หลากหลายในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

เทคนิค / วิธีการที่ใช้ในการประเมินตามสภาพจริง

วิธีการประเมินผลสภาพจริง เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546 : 62-64) กล่าวว่า การประเมินผลตามสภาพจริงเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้สอนรับรู้ข้อมูล และผลสำเร็จจากการเรียนรู้ของผู้เรียนตามที่เป็นจริงโดยเน้นการประเมินผลความก้าวหน้า และพัฒนาการของผู้เรียน ด้วยเครื่องมือ และวิธีการที่นำมาใช้อย่างหลากหลาย ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้

1. การสังเกต เป็นวิธีที่กระทำได้ทุกเวลา สถานที่ วิธีการสังเกตสามารถใช้ประเมินผล การเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านทักษะกระบวนการ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

2. การสัมภาษณ์ ใช้ประเมินผลการเรียนรู้ ด้านความรู้ ความเข้าใจมากกว่าความจำ และ ด้านความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมที่ผู้เรียนยึดถือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รวมทั้งเห็นคุณค่าในสาระการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ เป็นต้น

3. บันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับความรู้ ความคิด ความถนัด ความสนใจ และการแสดงออกของพฤติกรรมในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการ วางแผนการจัดการเรียนรู้ และแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน

4. แบบทดสอบวัดความสามารถที่เป็นจริง เป็นวิธีการใช้คำถามเกี่ยวกับการนำเอาความรู้ ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ความเข้าใจ การฝึกทักษะและ กระบวนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

5. การรายงานตนเอง เป็นวิธีการประเมินด้วยการให้ผู้เรียนเขียนบรรยายความรู้สึกรู้สึกหรือ พุดแสดงความคิดเห็นออกมาโดยตรง เพื่อประเมินความรู้สึกรู้สึกนึกคิดความเข้าใจความต้องการ การใช้ วิธีการต่าง ๆ และการสร้างผลงานของผู้เรียน จะช่วยให้ผู้สอนสามารถประเมินผลการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

6. การใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นการจัดเก็บตัวอย่างผลงานที่มีการรวบรวมไว้ อย่างเป็นระบบ และกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชั้นของหลักสูตรหรือโปรแกรมการเรียนรู้ เพื่อใช้ เป็นหลักฐานแสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้เรียนในด้านความรู้ ความเข้าใจทักษะต่าง ๆ ที่ ผู้เรียนพัฒนาได้สำเร็จ รวมทั้งความถนัด ความสนใจ ความพยายาม แรงจูงใจ และความก้าวหน้า ทางการเรียนรู้ที่สามารถนำมาประกอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนแต่ละคนให้มีความเชื่อถือ (Reliability) มากยิ่งขึ้น

จากวิธีการประเมินตามสภาพจริง ที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายทั้ง 6 วิธี ที่กล่าวมานี้ ผู้สอนสามารถสร้างเครื่องมือ เพื่อใช้ในการวัดผลให้เหมาะสมกับวิธีการเหล่านี้ได้อย่างหลากหลาย เช่น แบบทดสอบ แบบสำรวจรายการ แบบประเมินค่า แบบสัมภาษณ์ แบบวัดเจตคติ แบบบันทึก แบบวัดความสามารถจริง แบบบันทึกประจำวัน แฟ้มพัฒนางาน ฯลฯ

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2538 :13) กล่าวถึงแฟ้มสะสมงาน ของนักเรียนว่ามีลักษณะเฉพาะ ดังต่อไปนี้

1. สามารถปรับเปลี่ยนไปใช้กับจุดหมายการสอนเป็นรายบุคคล ที่เป็นเช่นนี้ เพราะนักเรียน แต่ละคนเป็นผู้เตรียมแฟ้มสะสมงานของตนเอง ดังนั้นงานที่ทำของแต่ละคนจึงไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งเดียวกัน

2. เน้นผลผลิตของงานมากกว่าวิธีการทำงาน การประเมินจากแฟ้มสะสมงานมีความเชื่อว่าถ้านักเรียนใช้วิธีการที่ดีกว่าย่อมทำให้ได้ผลงานที่ดีกว่า ดังนั้น การพิจารณาผลงานที่เก็บไว้ในแฟ้มสะสมงาน จะสามารถสะท้อนถึงวิธีการทำงานได้ด้วย โดยการเก็บรวบรวมผลงานที่ทำในแต่ละขั้นตอน และมีการจัดบันทึกรายการที่สังเกตระหว่างการทำงานอย่างละเอียด ก็สามารถทำให้ทราบถึงวิธีการทำงานได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. โดยปกติทั่วไปเป็นการค้นหาจุดเด่นของนักเรียนมากกว่าการค้นหาจุดอ่อนของนักเรียน แบบทดสอบส่วนมาก จะเป็นการสอบเพื่อหาที่ผิดพลาด ดังนั้นการสอบจึงมีลักษณะเหมือนการลงโทษ แต่แฟ้มสะสมงานจะมีลักษณะเป็นการเสริมแรงใจให้กำลังใจ เพราะนักเรียนสามารถเลือกตัดสินใจว่าจะใช้ผลงานชิ้นที่ดีที่สุดในการประเมิน นักเรียนจึงมักไม่ชอบการสอบ และพยายามหลบเลี่ยงการสอบ แต่จะมีความสุขกับการทำแฟ้มสะสมงานของตนมากกว่า

4. เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางมากกว่าครู นักเรียนเป็นเจ้าของแฟ้มสะสมงาน ครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะว่า ควรจัดเนื้อหาสาระอย่างไรเท่านั้น และแฟ้มสะสมงานเมื่อทำเสร็จแล้วจะคงเก็บไว้ในห้องเรียน และสามารถเปิดเผยได้ การประเมินจากแฟ้มสะสมงานจึงมีลักษณะเปิดเผยตรงไปตรงมา ซึ่งต่างจากการใช้แบบทดสอบที่ครูจำเป็นต้องปกปิดข้อสอบเป็นความลับอยู่เสมอ

5. สามารถใช้เป็นสื่อแจ้งความสัมฤทธิ์ให้คนอื่น ครูสามารถใช้ข้อมูลจากแฟ้มสะสมงานในการอธิบายความก้าวหน้าของนักเรียนกับผู้ปกครอง

6. ยังไม่ได้รับการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นมากเท่าที่ควร เนื่องจากยังเป็นวิธีการที่ค่อนข้างใหม่อยู่ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน จึงควรกำหนดให้นักเรียนเก็บรวบรวมผลงานให้มีจำนวนมากพอ เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของการประเมิน

กล่าวโดยสรุป การวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยการแสดงออกหลาย ๆ ด้าน โดยงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้

ผู้เรียนปฏิบัติ จะเป็นงานหรือสถานการณ์ที่เป็นจริง หรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง เพื่อให้ให้นักเรียนนำไปแก้ปัญหาโดยใช้ทักษะกระบวนการคิดที่สลับซับซ้อนที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุการณ์ที่เป็นจริงในทุกบริบทเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งครูควรออกแบบเครื่องมือในการวัดผลการเรียน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ โดยใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย เหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรม เนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน แล้วนำผลจากการวัดไปตัดสินคุณค่าของระดับความสามารถ เพื่อนำไปพัฒนาผู้เรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

โรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์

ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่เลขที่ 799 หมู่ 6 ตำบลบางเมืองใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ประกาศตั้งเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2521 การก่อตั้งโรงเรียนเกิดจากผู้สืบสกุลอินทรมพรรย ได้บริจาคที่ดิน จำนวน 35 ไร่ ให้กรมสามัญศึกษา เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ "พระเจ้าจักรวราช" (อิน อินทรมพรรย) ต้นสกุลอินทรมพรรย หลวงเดชสำแดง (เข็ยน อินทรมพรรย) และนางเดชสำแดง (ผ่อง อินทรมพรรย) คุณปู่ คุณย่า ของ ผู้บริจาค โรงเรียนเปิดทำการสอน เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2521 ปัจจุบันมีอาคารเรียน จำนวน 4 อาคาร จำนวน 48 ห้องเรียน รับนักเรียนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนครูทั้งสิ้น 76 คน นักเรียนจำนวน 1,994 คน บริหารจัดการศึกษาภายใต้ปรัชญาของโรงเรียนที่กำหนดไว้ว่า "ผู้ทำดี ย่อมได้ดี" ทั้งนี้เพื่อที่จะปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้ที่ศรัทธาในการสร้างสมความดี ในขณะเดียวกัน โรงเรียนได้กำหนดตราสัญลักษณ์ เป็นพระสมุทรเจดีย์ อันเป็นปูชนียสถานที่สำคัญ เป็นศูนย์รวมใจของชาวสมุทรปราการ เป็นสัญลักษณ์แห่งภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นศูนย์สืบสานประเพณีของชาวปากน้ำ ผู้บริหารและผู้ก่อตั้ง นำมาเป็นสัญลักษณ์ของโรงเรียน เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนชาวปากน้ำได้สืบทอดและเจริญรอยตามแนวคิด และภาคภูมิใจปูชนียสถานอันมีค่าของท้องถิ่นของตน และ รัศมี อันเป็นสัญลักษณ์แห่งการเปล่งประกายของความเป็นเลิศ ของคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นเลิศทางวิชาการและความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน รวมทั้งใช้อักษรย่อ บ.ช. เป็นอักษรย่อชื่อโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ สำหรับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (โรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ 2549 : 6 - 31) มีดังนี้

1. วิสัยทัศน์

ระบบดูแลช่วยเหลือดี ICT ก้าวไกล ใส่ใจภูมิทัศน์ พัฒนาสองภาษา

2. พันธกิจ

2.1 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี

2.2 ส่งเสริมผู้เรียน ครู บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ให้ใช้อินเทอร์เน็ต

สื่อสารในชีวิตประจำวัน

2.3 จัดสภาพแวดล้อมให้สะอาด ร่มรื่น มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2.4 พัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน เพื่อการสื่อสาร

2.5 ประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

3. เป้าประสงค์

3.1 ผู้เรียนมีระเบียบวินัย มีความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ต ภาษาอังกฤษ ภาษาจีนในการสื่อสาร และเรียนรู้อย่างมีความสุข

3.2 ครูมีศักยภาพของความเป็นครูมืออาชีพ

3.3 สถานศึกษามีการบริหารจัดการศึกษา ที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม

4. กลยุทธ์

4.1 พัฒนาองค์กรให้พร้อมบริการ

4.2 พัฒนาวิชาการ เพื่อการเรียนรู้

4.3 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อการปฏิบัติงาน

4.4 มุ่งสู่มาตรฐานสากล

กล่าวโดยสรุป โรงเรียนบางเมืองเข็ญม่องอนุสรณ์ จัดการเรียนรู้ ตั้งแต่ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในการดำเนินงานบริหารจัดการศึกษาของ โรงเรียนได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในการ พัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม

สภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบางเมืองเข็ญม่องอนุสรณ์

การจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบางเมืองเข็ญม่องอนุสรณ์ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย โดยครูกำหนดถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา และวิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะ อย่างต่อเนื่องในแต่ละช่วงชั้น โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ ตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จาก การปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่ง ทางโรงเรียนได้จัดหลายลักษณะ ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การบริหารงานการศึกษาของโรงเรียน มีหลักการบริหารเพื่อสนองนโยบายแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่มุ่งปฏิรูประบบการศึกษา การเรียนรู้ ระบบการบริหาร และการจัดการทางการศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และระบบทรัพยากรทางการศึกษา โดยมีเป้าหมายที่ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เพื่อให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี เป็นคนที่อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข พร้อมทั้งจะอำนวยความสะดวกต่อสังคมไทย และสังคมโลก โรงเรียนกำหนดหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานการศึกษา 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการ

1.1.1 มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ โดยการจัดโครงสร้างการบริหารองค์กรเป็น 4 งาน คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล งานบริหารทั่วไป ดำเนินการวิเคราะห์องค์กร กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายขององค์กร วางแผนดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี และปฏิบัติตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่กำหนด จัดระบบการกำกับนิเทศติดตาม ประเมินผล และจัดทำเอกสารรายงานสรุปผลการดำเนินงาน โดยมีการควบคุมคุณภาพของงานตามวงจรของเดมมิง(Deming Circle : PDCA) จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ และการประชาสัมพันธ์เน้นกระบวนการบริหารที่ให้บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน(School Wide)

1.1.2 จัดสรรงบประมาณสนับสนุนอย่างเหมาะสม

1.1.3 นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ และเชื่อมโยงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน

1.1.4 จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ และเอื้อต่อการเรียนรู้

1.2 ด้านการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา

1.2.1 พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มตามศักยภาพ โดยการส่งเสริม สนับสนุนให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาทั้งใน และนอกโรงเรียน สร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และนิเทศติดตามผลการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในเรื่องการรู้เป้าหมาย และหลักการของหลักสูตรการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสามารถในการวัดผล และประเมินผล สามารถนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.2.2 ส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีความสามารถในการประเมินผลตามสภาพจริง

1.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรู้ ให้ความสำคัญโดยเน้นแนวทางตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาครบ 8 กลุ่มสาระ 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยเริ่มใช้ในปีการศึกษา 2546 และครบทุกระดับ ช่วงชั้น ในปีการศึกษา 2548

1.3.1 จัดให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนอย่างหลากหลาย ตามความถนัดและความต้องการของผู้เรียน จัดโอกาสให้เลือกเรียน เลือกฝึกปฏิบัติ เพิ่มทักษะในการแสวงหาความรู้ และมีทักษะชีวิต

1.3.2 พัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ตรวจสอบความรู้พื้นฐาน และปรับสภาพความพร้อมของผู้เรียน ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง และนำผลการประเมินไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ มีการรายงานความก้าวหน้าของการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างสื่อ การทำวิจัยในชั้นเรียน พร้อมทั้งดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยสำรวจความต้องการของชุมชน ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำหลักสูตร

1.3.3 การจัดโครงการ และกิจกรรม เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนการจัดเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมความสามารถด้านวิชาการ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานตามหลักสูตร มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนการเพิ่มวิสัยทัศน์ การส่งเสริมทักษะทางด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการดำรงชีวิต มีสุขนิสัย สุขภาพกาย สุขภาพจิต มีสุนทรียภาพ รู้จักตนเอง พึ่งตนเอง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.3.4 จัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาคุณภาพชีวิตแก่นักเรียน จัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของไทย เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเอง และบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม

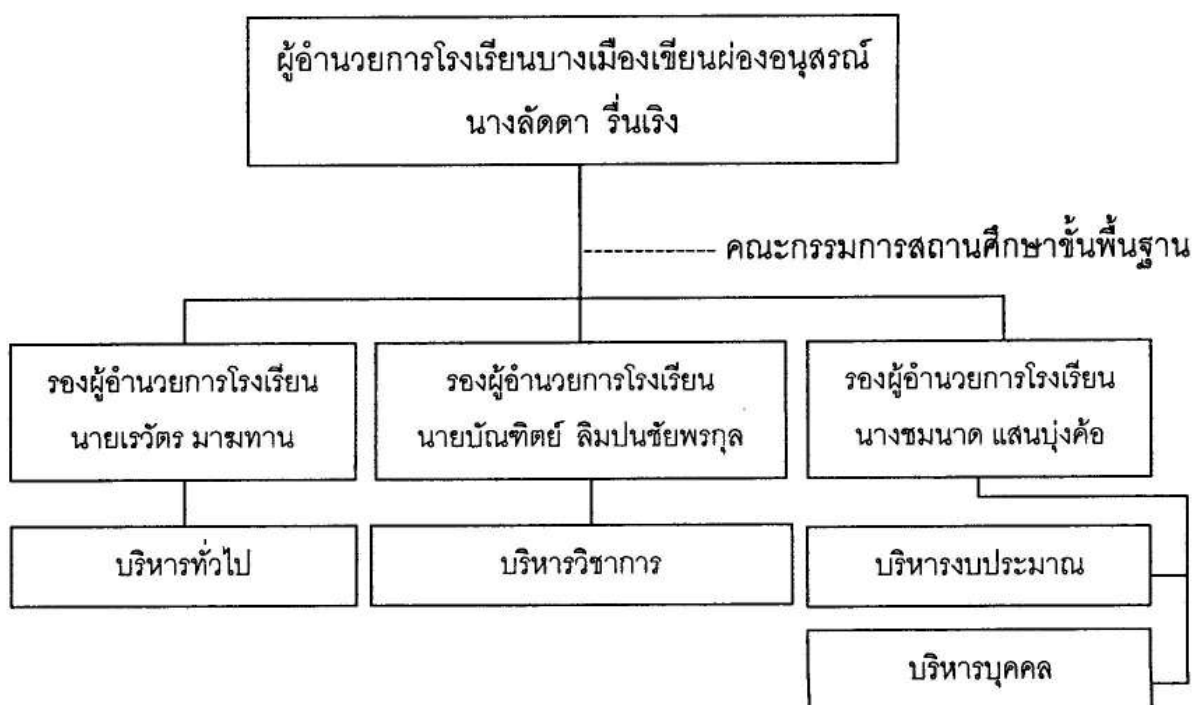
1.3.5 ส่งเสริมและพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สุขภาพพลานามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัย และเกิดความรัก และห่วงแหนช่วยกันดูแลรักษาทรัพย์สินของส่วนรวม

1.3.6 ส่งเสริม และพัฒนาเอกสาร สื่อ วัสดุอุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายเพียงพอ จัดแหล่งบริการความรู้ พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการเรียนรู้ และจัดสรรงบประมาณให้อย่างเพียงพอ

1.3.7 จัดกิจกรรมสนับสนุน เพื่อให้การบริหารจัดการหลักสูตร เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น จัดสิ่งสนับสนุน และอำนวยความสะดวก ส่งเสริมศักยภาพครูให้ได้รับการพัฒนาทั้งภายใน และภายนอก เสริมสร้างขวัญ และกำลังใจแก่ครูผู้สอน ตลอดจนจัดระบบนิเทศนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการสรุปผลการพัฒนาการเรียนการสอนของครู

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชน โรงเรียนส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมืออันดี ระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชนในการบริหารจัดการพัฒนาการศึกษา เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการผู้ปกครองเครือข่าย คณะกรรมการสมาคมผู้ปกครอง และครู ชมรมศิษย์เก่าของโรงเรียน ผลจากการประชุมหารือระหว่างโรงเรียนกับคณะกรรมการดังกล่าว จะช่วยส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาไปทุกด้าน ทั้งด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม ด้านการเรียนการสอน การระดมทรัพยากร เพื่อใช้ในการพัฒนา ส่งผลให้โรงเรียนเป็นที่ยอมรับของชุมชน ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการบริหารจัดการของโรงเรียน และส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนมากขึ้น

โครงสร้างการบริหารโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์

แผนภูมิ 1 แสดงโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์

ที่มา : โรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์. 2549 : 11

สภาพการจัดการและดำเนินงานของโรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์

โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ เป็นโรงเรียนมัธยมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ดำเนินงานยึดเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติระเบียบราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ในการปฏิรูปการศึกษาให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ พัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข บริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล ตามที่กฎหมายกำหนด มุ่งเน้นคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการและพัฒนา ร่วมติดตามผล ร่วมประเมินผลและพึงพอใจต่อผลสำเร็จร่วมกัน พร้อมทั้งระดมสรรพกำลังทุกด้านจากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบูรณาการ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นคนดี คนเก่งและอยู่รอดในสังคมอย่างมีความสุข พัฒนาศักยภาพในรูปแบบ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิรูปการเรียนรู้ และนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเมินโรงเรียน/ตนเอง เพื่อหาจุดพัฒนา/กำหนดแนวทางแก้ไขและหรือพัฒนางานให้มีความพร้อมรองรับการประเมินภายนอกจากองค์การมหาชน ประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของงาน/กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน/ความรู้ในการส่งเสริมอาชีพอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองนักเรียน ชุมชนและบุคคลทั่วไปว่า โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน

เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโรงเรียน จึงได้กำหนดวิธีการบริหารจัดการและดำเนินงานดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผน โดยกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายโครงการตามแผนงานในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2548-2550) แต่ละโครงการมีคณะกรรมการบริหารโครงการประกอบด้วย หัวหน้าโครงการ ตัวแทนครู และตัวแทนนักเรียน มีหน้าที่วางแผน ดำเนินการตามแผนงาน โดยมีการรายงานผ่านหัวหน้างาน รองผู้อำนวยการโรงเรียนที่รับผิดชอบ เพื่อผู้อำนวยการโรงเรียนวินิจฉัยสั่งการ มีกรณีพิเศษ ติดตามผลจากผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายอย่างต่อเนื่อง ประเมินผลเมื่อสิ้นภาคเรียน เพื่อแก้ไขและหรือพัฒนางาน ประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ เพื่อวัดผลสำเร็จเปรียบเทียบกับเป้าหมายของโครงการและจัดทำเป็นรูปเล่ม

2. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศให้ครอบคลุมภารกิจ มีระบบถูกต้องและเป็นปัจจุบัน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและวินิจฉัยสั่งการ ระบบข้อมูลสะดวกต่อค้นหาและง่ายต่อการนำไปใช้ พร้อมทั้งนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม

4. พัฒนาบุคลากรในหลายรูปแบบอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบูรณาการ พัฒนางานทุกด้านเพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

5. ส่งเสริมและจัดการเรียนรู้ภายในและนอกห้องเรียนอย่างหลากหลาย เพื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทุกเวลา ทุกสถานที่ โดยให้ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เสริมสร้างวินัยในตนเองคุณธรรม/จริยธรรม ควบคู่กับการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามหลักสูตร และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

6. นิเทศ ควบคุม กำกับและติดตามผล โดยใช้เครื่องมือในการดำเนินการ/รายงานผล ติดตามผลในหลายรูปแบบ เน้นการมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและช่วยเหลือให้การทำงานมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์

7. ประเมินผลการดำเนินงานโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม เพื่อทราบความสำเร็จและเสนอแนะการดำเนินงานในปีการศึกษาต่อไป

8. ประชาสัมพันธ์โรงเรียนในหลายรูปแบบอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของโรงเรียน/เผยแพร่ความรู้/ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

9. ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีระบบและต่อเนื่อง เน้นทุกฝ่ายมีส่วนร่วมประกันคุณภาพให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร รายงานต้นสังกัดและสาธารณชนเตรียมรองรับการประเมินภายนอกจากองค์กรมหาชน

10. ดำเนินการสนองนโยบาย 4 กลยุทธ์ 12 จุดเน้นของ สพท.สป.เขต 1 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

โครงสร้างการบริหารงาน โรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ แบ่งโครงสร้างการบริหารงานตามแนวทางการบริหารและจัดการศึกษาที่ระบุไว้ในมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 คือแบ่งงานออกเป็น 4 ฝ่าย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกำกับ ดูแล และให้ความเห็นชอบในการบริหารงาน

ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้

โรงเรียนได้มีการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 เป็นต้นมา ได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม มุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูให้เป็นครูมืออาชีพ และยกระดับผลการเรียนรู้ของนักเรียนให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของชุมชน แต่จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ ระหว่างวันที่ 25 – 27 สิงหาคม 2547 โดยคณะผู้ประเมินสังกัดสำนักงานห้างหุ้นส่วนจำกัดประเมินมาตรฐาน การศึกษา ได้สรุปผลการประเมิน ดังนี้(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547 : 36)

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ โดยภาพรวมตามรายมาตรฐาน

มาตรฐาน		ระดับคุณภาพ
		ควร ปรับปรุง
ด้านผู้เรียน		ดี
มาตรฐานที่ 1	ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	✓
มาตรฐานที่ 4	ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี วิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และ มีวิสัยทัศน์	✓
มาตรฐานที่ 5	ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	✓
มาตรฐานที่ 6	ผู้เรียนมีทักษะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่อง	✓
มาตรฐานที่ 9	ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	✓
มาตรฐานที่ 10	ผู้เรียนมีสุนทรีย์ สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	✓
มาตรฐานที่ 12	ผู้เรียนมีสุนทรีย์ภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	✓
ด้านครูผู้สอน		
มาตรฐานที่ 22	ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมี ประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	✓

ตารางที่ 1 (ต่อ)

มาตรฐาน	ระดับคุณภาพ	
	ควร	ปรับปรุง
ด้านผู้บริหาร		
มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา		✓
มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา		✓
มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		✓
มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะและมีความสามารถในการบริหารจัดการ		✓
มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น		✓

ที่มา :โรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ 2548 : 15

จากผลการประเมิน ในส่วนที่ควรดำเนินการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ได้แก่ มาตรฐาน 4, 5, 22 และ 24 โดยครูควรพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาด้านการคิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง รวมทั้งการพัฒนาความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, 6 ปีการศึกษา 2548 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ด้วยแบบทดสอบมาตรฐานของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ข้อสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในส่วนของโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง คือ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง คือ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ (กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา, 2549 : 5)

กล่าวโดยสรุป สภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ มุ่งเน้นให้ครูดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ด้วยการมุ่งเน้นให้ครูจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้กระบวนการและวิธีการที่

หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แสวงหาความรู้จากสื่อ แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน โดยคำนึงถึงพัฒนาการความแตกต่างของผู้เรียน ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา และวิธีการเรียนรู้ ความสนใจและความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน เรียนรู้จากธรรมชาติ เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบเชิงบูรณาการ ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม แต่อย่างไรก็ตามจากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนของหน่วยงานทั้งภายนอกและภายในองค์กร พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอันเกิดจากการจัดการเรียนรู้ของครูตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ยังเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญ จำเป็นเร่งด่วน ที่จะต้องปรับปรุง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาค้นคว้าผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

งานวิจัยในประเทศ

จันทร์หา พวงยอด (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา โดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง ผลการวิจัยพบว่า ประการแรก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรับผิดชอบ ด้านการปฏิบัติตนตามกฎ ระเบียบของโรงเรียนสูงขึ้นในทุกสัปดาห์ ประการที่สอง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนรู้สูงขึ้นเป็นลำดับจากสัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 3 แต่ในสัปดาห์ที่ 4 นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนลดลงเล็กน้อยและมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นอีกในสัปดาห์ที่ 5 และสัปดาห์ที่ 6 ตามลำดับ และประการที่สาม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน ด้านการปฏิบัติตนในการเรียน และด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองสูงขึ้น หลังจากการใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มาลี สิ้นเสื่อ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านวัดและประเมินผล ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสื่อการเรียนรู้และด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง

สำราญ ตติชรา (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองตราด พบว่าปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองตราด โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับปัญหามากไปน้อย คือ การประชาสัมพันธ์การสอน การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การสอนที่เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ การจัดสภาพแวดล้อมทางการสอนการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการจัดการเรียนการสอน การประเมินตามสภาพจริง การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การทำวิจัย ในชั้นเรียน การให้ผู้เรียนค้นคว้าด้วยตนเอง ส่วนการเปรียบเทียบศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองตราด จำแนกตามประสบการณ์ พบว่าโดยภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

สาธิตา สุวรรณสิงห์ (2545 : 55) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา พบว่าการจัดการเรียนการสอน ตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน การจัดกิจกรรมให้เรียนรู้ตามสภาพจริงและการจัดเนื้อหาสาระอยู่ในระดับ มาก ส่วนองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ทุกเวลา ทุกสถานที่ การฝึกทักษะกระบวนการคิด และการจัดสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับ ปานกลาง และเมื่อพิจารณาจากลักษณะงานสอนแตกต่างกัน พบว่าจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพิจารณาจากประสบการณ์ ในการทำงานแตกต่างกัน พบว่าจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวม และรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

พรเทพ พลับนิ่ม (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของอาจารย์วิทยาลัยการอาชีพ เขตการศึกษา ภาคกลาง ในปีการศึกษา 2545 จำนวนทั้งสิ้น 30 วิทยาลัย จำนวน 1052 คน โดยดำเนินการศึกษา ใน 6 ด้าน ได้แก่ การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการฝึกทักษะกระบวนการคิด การฝึกปฏิบัติตาม ประสบการณ์จริง การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงงาม การจัดสภาพแวดล้อมสื่อการเรียน การสอน และการประสานความร่วมมือกับชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงงาม ด้านการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ด้านการฝึกทักษะกระบวนการคิด ด้านฝึกทักษะตาม ประสบการณ์จริงด้านการจัดสภาพแวดล้อมสื่อการเรียนการสอน และด้านการประสานความร่วมมือ

กับชุมชน ปัญหาการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมสื่อการเรียนการสอน ด้านประสานความร่วมมือกับชุมชน ด้านการฝึกทักษะกระบวนการคิด ด้านการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ด้านฝึกทักษะตามประสบการณ์จริง และด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม เมื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนรู้ โดยจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การสอน และระยะเวลาที่เปิดสอน ผลการวิจัย พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และเปรียบเทียบปัญหาการจัดการเรียนรู้จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกันในด้านการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมกับการจัดสภาพแวดล้อมสื่อการเรียนการสอน ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

ยุพิน ทองสงโสม (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร พบว่าครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสื่อการเรียนรู้ ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง

ฤกษ์ชัย เพชรคง (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาเทคนิคพื้นฐาน สำหรับนักเรียนสายช่างอุตสาหกรรมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ทวิภาคี) : กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า การประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาเทคนิคพื้นฐานสำหรับนักเรียนสายช่างอุตสาหกรรม หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ทวิภาคี) ตามความคิดเห็นของนักเรียนด้านบริบทอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต อยู่ในระดับ ปานกลาง และเปรียบเทียบการประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอน กลุ่มวิชาเทคนิคพื้นฐาน ตามสาขาวิชาที่เรียนพบว่า ค่าเฉลี่ยการประเมินด้านบริบท และด้านกระบวนการต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่าเฉลี่ยการประเมินผลด้านปัจจัยเบื้องต้นและด้านผลผลิตไม่ แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่านักเรียนสาขาวิชาช่างยนต์มีค่าเฉลี่ยการประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนด้านบริบทสูงกว่านักเรียนสาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ และนักเรียนสาขาวิชาช่างยนต์มีค่าเฉลี่ยการประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนด้านกระบวนการสูงกว่านักเรียนสาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ และนักเรียนสาขาวิชาช่างกล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สิทธิชัย จันทานนท์ (2548 : 84-86) ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเตรียมการ สอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมและสถานการณ์ ให้เอื้อแก่ผู้เรียน และด้านวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ผลการศึกษารูปได้ดังนี้ สภาพการจัดการ เรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ครูมีการปฏิบัติทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 พบว่า ครูที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกันมีการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าครูกลุ่มสาระ วิชาต่างประเทศมีการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ ด้านเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ มากกว่า ครูกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการ ทำงานต่างกันมีการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

ลี (Lee, 2000: Abstract) ได้วิเคราะห์พัฒนาการความรู้ในการสอนของครูสังคมศึกษา ก่อนประจำการที่สัมพันธ์กับทรัพยากรเชิงประวัติศาสตร์แบบดิจิทัล โดยเน้นวิธีการทาง ประวัติศาสตร์และการใช้ทรัพยากรเชิงประวัติศาสตร์แบบดิจิทัลเป็นหนทางสำหรับการสร้าง กิจกรรมการสอน มีการใช้โครงการประเมินครูเกี่ยวกับฐานะและต้นแบบความรู้ของครู สำหรับการ ให้เหตุผลทางการสอนเป็นโครงการสำหรับการวิจัย มีการให้คำจำกัดความทรัพยากรประวัติศาสตร์ แบบดิจิทัลว่าเป็นการนำเสนอเนื้อหา ภาพและสิ่งที่เกิดจากฝีมือมนุษย์เชิงปฐมภูมิ ในรูปแบบ อิเล็กทรอนิกส์วิธีการวิจัยใช้ต้นแบบการตีความของอิริคสัน การเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย การประเมินเป็นลายลักษณ์อักษร การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์วิชาวิธีการสอนสังคมศึกษาระดับ ปริญญาตรี ผลที่ได้จากการวิจัยเสนอแนะว่าความรู้ในเนื้อหาการสอนเกิดขึ้นตามความรู้ใน เนื้อหาวิชากลุ่มตัวอย่างใช้กลยุทธ์เชิงโครงสร้าง เมื่อมีการพัฒนาความรู้ในเนื้อหาการสอน ซึ่ง สัมพันธ์กับทรัพยากรเชิงประวัติศาสตร์แบบดิจิทัล โดยเกี่ยวข้องกับ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตให้ความ กระตือรือร้นลดลงสำหรับการใช้ทรัพยากรเชิงประวัติศาสตร์แบบดิจิทัล

คอลลิสัน (Callison, 2003 : Abstract) ได้ศึกษาการประเมินของครูเกี่ยวกับบรรยากาศ โรงเรียนและความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยมีจุดมุ่งหมาย 2 ประการคือ ประการแรก เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ที่มีอยู่ระหว่างการประเมินของครูเกี่ยวกับบรรยากาศโรงเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และประการที่สอง เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างบรรยากาศ โรงเรียนของครูประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ประถมศึกษา มัธยมศึกษา โดยใช้ดัชนีวัดบรรยากาศองค์การในเขตโรงเรียนแถบดาโกตาตอนใต้ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน 317 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างเป็นระบบ ได้รับแบบสำรวจกลับคืนมา จำนวน 250 ฉบับ (78.90%) ส่วนข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้มาจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแอสตันฟอร์ด ซึ่งใช้กับนักเรียนเกรด 5, 8 และ 11 ในเขตโรงเรียนแถบดาโกตาตอนใต้ บรรยากาศองค์การประกอบด้วยมิติ 4 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำทางการสอน พฤติกรรมครูวิชาชีพ แรงกดดันของผลสัมฤทธิ์ และความไม่มั่นคงเชิงสถาบันผลที่ได้จากการวิจัยจัดกลุ่มตามสถานที่ ได้แก่ ระดับประถม และระดับมัธยม ซึ่งปรากฏว่า ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินโดยรวมของครูเกี่ยวกับบรรยากาศโรงเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา นอกจากนั้น ยังไม่พบนัยสำคัญระหว่างบรรยากาศ 4 ด้าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา และไม่พบความแตกต่างระหว่างการประเมินบรรยากาศของครูในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวนทั้งสิ้น 68 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของครูโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ ในด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหา และวิธีการ จำนวน 12 ข้อ การใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จำนวน 13 ข้อ การจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน จำนวน 13 ข้อ และการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง จำนวน 12 ข้อ รวมข้อคำถามทั้งสิ้น จำนวน 50 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และกำหนดค่าระดับคะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับปฏิบัติน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบโครงสร้างของแบบสอบถามระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดกรอบแนวคิด เรื่องการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
3. สร้างแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามของ นายสิทธิชัย จันทานนท์ มาปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับเนื้อหาที่ต้องการ แล้วนำฉบับร่างเสนอต่อกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ (แผน ข) เพื่อพิจารณาตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงของเนื้อหาของแต่ละข้อคำถาม
5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์
6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนสิริรัตนารุ จำนวน 5 คน หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94
7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นไปใช้จริงกับครูโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 68 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือจากคณะกรรมการคุรุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ไปขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย และนำแบบสอบถามแจกครูที่ปฏิบัติหน้าที่จัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 68 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 100
2. หากจำนวน และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จัดการเรียนรู้ และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้
3. หาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ โดยรวมรายด้าน และรายข้อ
4. แปลความหมายของค่าเฉลี่ยสภาพการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด 2543 : 100) ดังนี้
 - ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ ระดับมากที่สุด
 - ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ ระดับมาก
 - ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ ระดับปานกลาง
 - ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ ระดับน้อย
 - ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ ระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้รับจากตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีแจกแจงความถี่ และค่าสถิติพื้นฐานร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลที่ได้รับจากตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเข็ญนฝองอนุสรณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดย การหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยให้โปรแกรมสำเร็จรูป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาวิจัย เรื่องการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอ ตามลำดับดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

μ หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean)

σ หมายถึง ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพ ของครูโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพ ของครูโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนร้อยละ ของครูโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ แยกตามประสบการณ์การจัดการเรียนรู้

ประสบการณ์ (ปี)	จำนวนประชากร (คน)	ร้อยละ
1-10	15	22.06
11-20	13	19.12
มากกว่า 20	40	58.82
รวม	68	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 68 คน ส่วนใหญ่เป็นครูที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ มากกว่า 20 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 58.82 รองลงมาคือครูที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ 1-10ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 22.06 และครูที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ 11-20 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 19.12 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนร้อยละ ของครูโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ แยกตามสังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้	จำนวนประชากร (คน)	ร้อยละ
1. ภาษาไทย	8	11.76
2. วิทยาศาสตร์	8	11.76
3. คณิตศาสตร์	9	13.24
4. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	9	13.24
5. ภาษาต่างประเทศ	7	10.29
6. ศิลปะ	4	4.41
7. สุขศึกษาและพลศึกษา	9	13.24
8. การงานอาชีพและเทคโนโลยี	14	20.59
รวม	68	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่าครูโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้กระจายทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีมีครูมากที่สุด จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 20.59 รองลงมาคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 13.24 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีครูน้อยที่สุด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.41 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แสดงระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูโรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ ของครู
โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ แยกตามรายด้าน

สภาพการจัดการเรียนรู้	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
1. การเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ	4.04	0.58	มาก	1
2. การใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	3.45	0.67	ปานกลาง	4
3. การจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน	3.72	0.63	มาก	3
4. การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง	3.73	0.68	มาก	2
รวม	3.74	0.64	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูโรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก
มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ถ้าแยกเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและ
วิธีการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.04 รองลงมา คือ ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง มีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 3.73 และด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 3.45
ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้
ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ แยกตามรายชื่อ

ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านมีการนำเอาคำอธิบายรายวิชามาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดเนื้อหาสาระในการจัดหน่วยการเรียนรู้	4.22	0.62	มาก	1
2. ท่านจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ครอบคลุมมาตรฐาน ตามที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.06	0.54	มาก	5
3. ท่านได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพ ความแตกต่างของผู้เรียน	3.65	0.64	มาก	10
4. ท่านได้กำหนดหน่วยการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเวลาที่ สถานศึกษากำหนดให้เรียน	4.03	0.55	มาก	7
5. ท่านได้กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละหน่วย การเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้งเนื้อหา ความรู้ ทักษะ เจตคติ ที่จะให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน	4.15	0.61	มาก	3
6. ท่านเตรียมการวางแผนจัดการเรียนรู้ก่อนเข้าสอน	3.94	0.59	มาก	8
7. ท่านได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	4.12	0.56	มาก	4
8. ท่านได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุม ด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม	4.04	0.58	มาก	6
9. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสอดคล้องกับมาตรฐาน การเรียนรู้ช่วงชั้นของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	4.06	0.52	มาก	5
10. ท่านได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	4.16	0.51	มาก	2
11. ท่านได้กำหนดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	4.22	0.48	มาก	1
12. ท่านจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ครอบคลุมมาตรฐาน ตามที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.79	0.70	มาก	9
รวม	4.04	0.58	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูโรงเรียนบางเมืองเข็ยนม่องอนุสรณ์ ด้านการเตรียมการจัดการ
เรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ถ้าแยกเป็นราย
ข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ครูได้มีการนำเอา
คำอธิบายรายวิชามาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเนื้อหาสาระในการจัดหน่วยการเรียนรู้ และครูได้กำหนด
สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 รองลงมาคือ ครูได้
กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16
ตามลำดับ ส่วนครูได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพความแตกต่างของผู้เรียน มี
ค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 3.65 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้
ด้านใช้ สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย แยกตามรายข้อ

ด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านได้วิเคราะห์ถึงการเลือกสื่อที่จะนำมาใช้ ใน การจัดการเรียนรู้	3.69	0.61	มาก	2
2. ท่านได้พิจารณาเลือกที่จะใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน	3.65	0.62	มาก	3
3. ท่านจัดทำสื่อการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ การเรียนรู้	3.79	0.59	มาก	1
4. สื่อที่ท่านใช้ผ่านการวิเคราะห์ว่าสามารถจะทำให้ให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้	3.59	0.75	มาก	4
5. ท่านใช้วีดิทัศน์ สื่อ ICT ประกอบการจัดการเรียนรู้	2.88	0.79	ปาน กลาง	10
6. ท่านจัดทำหรือจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ ใช้ เป็นสื่อการเรียนรู้	3.03	0.66	ปาน กลาง	9
7. ท่านให้นักเรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยฝึกให้ศึกษา ค้นคว้า	3.53	0.70	มาก	5

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
8. ท่านให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิต การจัดการ และ การ ใช้สื่อ	3.24	0.75	ปาน กลาง	8
9. ท่านให้นักเรียนได้รับการเรียนรู้ในหลายมิติจากสื่อที่หลากหลาย เช่น สื่อธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี สื่อบุคคลสื่อวัสดุ/เครื่องมือ และอุปกรณ์ สื่อกิจกรรม/กระบวนการ	3.53	0.63	มาก	5
10. ท่านใช้สื่อกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพทางการคิด คิดไตร่ตรอง คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ	3.49	0.61	ปาน กลาง	6
11. ท่านให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการใช้สื่อและแหล่งข้อมูล ต่างๆเพื่อ การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม	3.59	0.67	มาก	4
12. สร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลก ใหม่ น่าสนใจและทำให้อยากรู้อยากเห็น	3.37	0.62	ปาน กลาง	7
13. ท่านมีการวางแผนการใช้สื่อแต่ละครั้ง	3.53	0.68	มาก	5
รวม	3.45	0.67	ปาน กลาง	

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูโรงเรียนบางเมืองเข็ยมองอนุสรณ์ ด้านการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 ถ้าแยกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 8 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ครูจัดทำสื่อการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 รองลงมาคือ ครูได้วิเคราะห์ถึงการเลือกสื่อที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 ส่วนครูใช้วิดิทัศน์ สื่อ ICT ประกอบการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 2.88 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้
ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน แยกตามรายชื่อ

ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.03	0.53	มาก	1
2. ท่านจัดบรรยากาศในห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ ของผู้เรียน	3.81	0.33	มาก	7
3. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้	3.87	0.37	มาก	6
4. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การแสดง บทบาทสมมติ เกม ละคร และสถานการณ์จำลอง	3.38	0.59	ปาน กลาง	12
5. ท่านจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง	4.00	0.63	มาก	2
6. ท่านจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา	3.78	0.38	มาก	10
7. ท่านใช้เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้เหมาะสมกับสภาพ ของนักเรียนและสาระการเรียนรู้	3.81	0.40	มาก	7
8. กิจกรรมมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	3.88	0.44	มาก	5
9. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงพื้นฐาน ความพร้อมของแต่ละบุคคล	3.74	0.56	มาก	11
10. ท่านจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนเกิดการใฝ่รู้มากขึ้น	3.79	0.44	มาก	9
11. ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนได้กล้าแสดงออกอย่างมี เหตุผล	3.99	0.47	มาก	3
12. ท่านจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิด สร้างสรรค์	3.91	0.61	มาก	4
13. ท่านเชิญคนในชุมชนมาเป็นวิทยากร	2.32	1.14	น้อย	13
รวม	3.72	0.63	มาก	

จากตารางที่ 7 พบว่า ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูโรงเรียนบางเมืองเข็ญผ่องอนุสรณ์ ด้านการจัดกิจกรรมและ
สถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 ถ้าแยกเป็นราย

ข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 11 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 รองลงมาคือ ครูจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ส่วนครูเชิญคนในชุมชนมาเป็นวิทยากร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 2.32 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง แยกตามรายข้อ

ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านมีการวัดผลและประเมินผลไปพร้อมๆกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.85	0.66	มาก	4
2. ท่านวัดผลและประเมินผลโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติ	3.76	0.67	มาก	9
3. ท่านวัดผลและประเมินผลนักเรียนครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะและกระบวนการ	3.85	0.66	มาก	4
4. ท่านมีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย	3.79	0.68	มาก	8
5. ท่านใช้แฟ้มสะสมงานเป็นส่วนหนึ่งในการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้	3.49	0.92	ปานกลาง	11
6. ท่านสนับสนุนให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์และ วัดผลประเมินผลการเรียนรู้จากผลการปฏิบัติกิจกรรมของตนเอง	3.66	0.73	มาก	10
7. ท่านวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากผลงานที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้	4.00	0.62	มาก	1
8. ท่านมีการกำหนดเกณฑ์การวัดผลประเมินผลอย่างเหมาะสมกับความแตกต่างของสาระการเรียนรู้	3.90	0.46	มาก	2
9. เครื่องมือวัดผลประเมินผลสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้แก่ผู้เรียน	3.82	0.55	มาก	6
10. ท่านดำเนินการวัดผลและประเมินผลคุณภาพนักเรียนได้ครบตามมาตรฐานการเรียนรู้	3.88	0.61	มาก	3

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
11. ท่านเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน	2.97	0.97	ปานกลาง	12
12. ท่านนำผลการวัดผลและประเมินผลไปพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ครั้งต่อไป	3.82	0.57	มาก	6
รวม	3.73	0.68	มาก	

จากตารางที่ 8 พบว่า ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ถ้าแยกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 10 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ครูวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากผลงานที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 รองลงมาคือ ครูมีการกำหนดเกณฑ์การวัดผลประเมินผลอย่างเหมาะสมกับความแตกต่างของสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ส่วนครูเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 2.97 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ ของครูโรงเรียนบางเมืองเรียนของนครินทร์ แยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

สภาพการจัดการเรียนรู้	ภาษาไทย				วิทยาศาสตร์				สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม			
	ระดับ		μ	σ	ระดับ		μ	σ	ระดับ		μ	σ
	มาก	ลำดับ			มาก	ลำดับ			มาก	ลำดับ		
1. การเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด เนื้อหาและวิธีการ	4.01	0.66	1	3.61	0.69	2	3.89	0.60	1	4.44	0.76	1
2. การใช้สื่อการสอน และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	3.38	0.98	4	3.67	0.91	1	3.34	0.70	ปานกลาง	3.65	0.94	4
3. การจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เด็กกับผู้เรียน	3.69	0.92	3	3.55	0.89	4	3.54	0.84	มาก	3.70	0.90	3
4. การวัดผลประเมินผล ตามสภาพจริง	3.81	0.87	2	3.61	0.66	2	3.60	0.69	มาก	3.87	1.01	2
รวม	3.72	0.69	มาก	3.61	0.79	มาก	3.59	0.71	มาก	3.91	0.90	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

สภาพการจัดการเรียนรู้	ภาษาต่างประเทศ				ศิลปะ				สุขศึกษาและพลศึกษา				การงานอาชีพและเทคโนโลยี			
	ระดับ		ลำดับ		ระดับ		ลำดับ		ระดับ		ลำดับ		ระดับ		ลำดับ	
	μ	σ	ระดับ	ลำดับ	μ	σ	ระดับ	ลำดับ	μ	σ	ระดับ	ลำดับ	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
1. การเตรียมการจัดการการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ	3.99	0.45	มาก	1	3.79	0.50	มาก	1	4.16	0.58	มาก	1	3.93	0.57	มาก	1
2. การใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	3.21	0.71	ปานกลาง	4	3.54	0.57	มาก	4	3.44	0.62	ปานกลาง	4	3.58	0.60	มาก	4
3. การจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เข้ากับผู้เรียน	3.52	0.79	มาก	3	3.75	0.84	มาก	2	3.93	0.69	มาก	2	3.86	0.75	มาก	2
4. การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง	3.75	0.67	มาก	2	3.69	0.95	มาก	3	3.90	0.67	มาก	3	3.65	0.77	มาก	3
รวม	3.62	0.66	มาก		3.69	0.72	มาก		3.86	0.64	มาก		3.76	0.67	มาก	

จากตารางที่ 9 พบว่า ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูโรงเรียนบางเมืองเข็มนองอนุสรณ์ โดยภาพรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.91 รองลงมาคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.86 ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 3.59 ตามลำดับ

ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 ถ้าแยกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.01 รองลงมาคือด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.81 ส่วนด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 3.38 ตามลำดับ

ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.61 ถ้าแยกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.67 รองลงมาคือ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ และด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.61 ส่วนด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 3.55 ตามลำดับ

ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.59 ถ้าแยกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.89 รองลงมาคือ ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.60 ส่วนด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 3.34 ตามลำดับ

ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 ถ้าแยกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.44 รองลงมาคือ ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.87 ส่วนด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 3.65 ตามลำดับ

ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.62 ถ้าแยกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ มีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 3.99 รองลงมาคือ ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.75 ส่วนด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 3.21 ตามลำดับ

ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.69 ถ้าแยกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.79 รองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.75 ส่วนด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 3.54 ตามลำดับ

ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.86 ถ้าแยกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.16 รองลงมาคือด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.93 ส่วนด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 3.44 ตามลำดับ

ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.76 ถ้าแยกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.93 รองลงมาคือด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.86 ส่วนด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 3.58 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ของ
ครูโรงเรียนบางเมืองเทียนม่วงอนุสรณ์ แยกตามประสบการณ์การจัดการเรียนรู้

สภาพการจัดการ เรียนรู้	1-10 ปี				11 – 20 ปี				มากกว่า 20 ปี			
	μ	σ	ระดับ	ลำดับ	μ	σ	ระดับ	ลำดับ	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
1. การเตรียมการ จัดการเรียนรู้ทั้ง เนื้อหาและ วิธีการ	3.94	0.59	มาก	1	4.03	0.62	มาก	1	4.06	0.57	มาก	1
2. การใช้สื่อการ สอนและแหล่ง เรียนรู้ที่ หลากหลาย	3.63	0.62	มาก	4	3.41	0.70	ปาน กลาง	4	3.48	0.71	ปาน กลาง	4
3. การจัดกิจกรรม และสถานการณ์ ให้เอื้อกับผู้เรียน	3.68	0.73	มาก	2	3.74	0.73	มาก	3	3.72	0.78	มาก	3
4. การวัดผล ประเมินผลตาม สภาพจริง	3.68	0.63	มาก	2	3.79	0.70	มาก	2	3.73	0.79	มาก	2
รวม	3.73	0.64	มาก		3.74	0.69	มาก		3.75	0.71	มาก	

จากตารางที่ 10 พบว่า ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูโรงเรียนบางเมืองเทียนม่วงอนุสรณ์ ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมทุก
กลุ่มประสบการณ์การจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ
ครูที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้มากกว่า 20 ปี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.75 รองลงมาคือ ครูที่มี
ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ 11 – 20 ปี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.74 ส่วนครูที่มีประสบการณ์
การจัดการเรียนรู้ 1 – 10 ปี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 3.73 ตามลำดับ

ครูที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ 1 – 10 ปี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มี
ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.73 ถ้าแยกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ย
จากมากไปน้อย คือ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.94

รองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน และด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.68 ส่วนด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 3.63 ตามลำดับ

ครูที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ 11-20 ปี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.74 ถ้าแยกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.03 รองลงมาคือ ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.79 ส่วนด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 3.41 ตามลำดับ

ครูที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ มากกว่า 20 ปี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.75 ถ้าแยกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.06 รองลงมาคือ ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.73 ส่วนด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 3.48 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเข็ญม่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเข็ญม่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนบางเมืองเข็ญม่องอนุสรณ์ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ ด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน และด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนบางเมืองเข็ญม่องอนุสรณ์ ปีการศึกษา 2550 จำนวน 68 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเข็ญม่องอนุสรณ์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) และค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเข็ญม่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 มีรายละเอียดของผลการวิจัยในแต่ละด้านดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพของครู พบว่า ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.82 รองลงมาคือ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานทำงาน 1-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.06 และ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 11- 20 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.12 ตามลำดับ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีคิดเป็นร้อยละ 20.59 รองลงมาคือกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา คิดเป็นร้อยละ 13.24 ส่วนครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.41 ตามลำดับ

2. ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเข็ญม่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.74 ถ้าแยกเป็นรายด้านเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อหาและวิธีการ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.04 รองลงมาคือ ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.73 ส่วน ด้านการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 3.45 ตามลำดับ

ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อหาและวิธีการ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.04 ถ้าแยกเป็นรายข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ครูได้มีการนำเอาคำอธิบายรายวิชามาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเนื้อหาสาระในการจัดหน่วยการเรียนรู้ และครูได้กำหนดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.22 รองลงมาคือ ครูได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.16 ส่วนครูได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพความแตกต่างของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 3.65 ตามลำดับ

ด้านการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.45 ถ้าแยกเป็นรายข้อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ครูจัดทำสื่อการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.79 รองลงมาคือ ครูได้วิเคราะห์ถึง การเลือกสื่อที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.69 ส่วนครูใช้วิทัศน์ สื่อ ICT ประกอบการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 2.88 ตามลำดับ

ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.72 ถ้าแยกเป็นรายข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.03 รองลงมาคือ ครูจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.00 ส่วนครูเชิญคนในชุมชนมาเป็นวิทยากร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 2.32 ตามลำดับ

ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.73 ถ้าแยกเป็นรายข้อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ครูวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากผลงานที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 4.00 รองลงมาคือ ครูมีการกำหนดเกณฑ์การวัดผลประเมินผลอย่างเหมาะสมกับความแตกต่างของสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.90 ส่วนครูเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 2.97 ตามลำดับ

3. ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ทั้ง 4 ด้าน ของครูที่แยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ทุกกลุ่มสาระอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.91 รองลงมาคือกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.86 ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 3.59 ตามลำดับ

ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ทุกกลุ่มของครูที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ครูที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้มากกว่า 20 ปี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.75 รองลงมาคือ ครูที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ 11- 20 ปี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.74 ส่วนครูที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ 1- 10 ปี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 3.73 ตามลำดับ

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในปีการศึกษา 2550 ครูมีการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงอภิปรายผลการวิจัยแยกเป็นรายด้านดังนี้

1. ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ ครูมีการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของยุพิน ทองสงไสย (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสภาพ การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของครูใน โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูมีการปฏิบัติด้านการจัดเนื้อหาสาระ การเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ในด้านดังกล่าวนี้เป็นราย ข้อ ยังพบว่าครูมีระดับการปฏิบัติ มากทุกข้อ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนกำหนดให้ครูทุกคนต้องจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่ตนรับผิดชอบให้เสร็จเรียบร้อยก่อนเข้าสอน ครูจึงได้ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรและผู้เรียน วางแผนการจัดการเรียนรู้ ศึกษาเนื้อหา ทดลองปฏิบัติในประเด็น และเนื้อหาที่ตนรับผิดชอบ เตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องอันเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน กำหนดแนวทางการ วัดผลประเมินผล โดยมุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดอย่างมี

ประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับเอกรินทร์ สีมหาศาล (2546 : 300) ที่กล่าวว่าผู้สอนจะต้องวางแผน และเลือกสรรวิธีการต่างๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะเพียงพอ ก่อนการกำหนดภาระงานให้ผู้เรียนปฏิบัติ อันจะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูมีการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของมาลี สินเสื่อ (2544 : บทคัดย่อ) และ ยุพิน ทองสงไสม (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัด กรุงเทพมหานคร และสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร พบว่า การปฏิบัติด้าน สื่อการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ในด้านการใช้สื่อ การสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายของครู เป็นรายชื่อ พบว่า ครูจัดทำสื่อการสอนสอดคล้องกับ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ ครูให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยฝึกให้ศึกษาค้นคว้า ครูให้นักเรียนได้ เรียนรู้วิธีการใช้สื่อและแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และครูให้นักเรียนได้รับการ เรียนรู้ในหลายมิติจากสื่อที่หลากหลาย อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ครูได้ตระหนักถึง บทบาทของตนที่จะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ มาเป็นผู้ ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ ต่างๆ นอกจากนี้ครูยังต้องใส่ใจในการจัดทำสื่อการสอนที่จำเป็นและสอดคล้องกับวิธีการจัดการ เรียนรู้ และเนื้อหาสาระด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 22 ที่ได้กำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้ว่าต้องยึดหลัก ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้ และ พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 21 – 25) และ ระดับการปฏิบัติด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายของครู รายชื่ออื่นๆ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางถึง 5 ข้อ โดยเฉพาะในเรื่องการใช้วิดิทัศน์ สื่อ ICT มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้ เพราะโรงเรียนยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในด้านการใช้สื่อ ICT อุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ถึงแม้โรงเรียนจะได้ดำเนินการจัดหาบุคลากร และอุปกรณ์ ICT ดังกล่าวแล้ว แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของครูและนักเรียน นอกจากนี้ ครูและนักเรียนบางส่วนยังไม่มีความรู้ความชำนาญในการใช้อุปกรณ์ ICT ด้วย

3. ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน ครูมีการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของสิทธิชัย จันทานนท์ (2548 : 84 – 86) ที่ศึกษาสภาพ การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล พบว่า ครูปฏิบัติด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อแก่ผู้เรียน อยู่ในระดับมาก และเมื่อ

พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนครูจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้กล้าแสดงออกอย่างมีเหตุผล มีค่าเฉลี่ยรองลงมาตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะครูมีระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการเตรียมการสอน และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับ มาก อีกทั้งครูยังเข้าใจแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้องสอดคล้องกับอาภรณ์ ใจเที่ยง (2540 : 75) ที่ว่าการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างแท้จริง ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ส่วนครูจะเป็นผู้ประสานงาน ให้คำแนะนำ ช่วยแก้ปัญหา กระตุ้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรม และสรุปประเด็นสำคัญเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ในข้อที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ครูปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางและมาก ใกล้เคียงกัน ซึ่งผลดังกล่าวสอดคล้องกับสภาพปัญหา และระดับคุณภาพของนักเรียนที่ประเมิน โดยคณะผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกที่ประเมินเมื่อวันที่ 25 - 27 สิงหาคม 2547 สรุปผลว่านักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจรรย์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ในระดับคุณภาพ พอใช้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน 2547 : 36) และในรายข้อที่ครูเชิญคนในชุมชนมาเป็นวิทยากรนั้น การปฏิบัติของครู อยู่ในระดับน้อย ที่เป็นเช่นนี้ เพราะครูไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับวิทยากรในชุมชน ขาดความกระตือรือร้นในการเชิญคนในชุมชนมาเป็นวิทยากร นอกจากนี้ผู้บริหารยังขาดการสนับสนุนที่ชัดเจน

4. ด้านการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ครูมีการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของสิทธิชัย จันทานนท์ (2548 : 84 - 86) และยุพิน ทองสงไสย (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล และสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร ในด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ผลการศึกษาพบว่า ครูมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าครูมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก เกือบทุกข้อ ทั้งนี้ เพราะครูมีความเข้าใจ และสามารถออกแบบเครื่องมือในการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งด้าน ความรู้ ทักษะ เจตคติ กระบวนการ โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เหมาะสม สอดคล้องกับ กิจกรรม เนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับเอกรินทร์ สีมหาศาล (2546 : 62 - 64) ที่ว่าครูสามารถพัฒนานักเรียนด้วย เครื่องมือ และวิธีการประเมินผลตามสภาพจริง ผลจากการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนตามที่เป็นจริง จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้สอนรับรู้ความก้าวหน้าของผู้เรียนได้ นอกจากนี้โรงเรียนยังให้

ความสำคัญกับการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ด้วยการอบรมให้ความรู้ และทำความเข้าใจในวิธีการวัดผลประเมินผลแก่ครูก่อนเปิดภาคเรียน ปีการศึกษา 2549 ด้วย อย่างไรก็ตามในรายชื่อที่ครูใช้ประเมินผลงานเป็นส่วนหนึ่งในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ และครูเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน นั้น ครูปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนยังไม่ได้กำหนดแนวทางการวัดผลประเมินผลตามวิธีดังกล่าวอย่างจริงจัง

5. ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูทั้ง 4 ด้าน พิจารณาแยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก เมื่อวิเคราะห์การปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เป็นรายด้าน พบความแตกต่างที่เกิดจากการปฏิบัติ ในด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ซึ่งมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก กับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ซึ่งมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้ เพราะครูบางคนไม่ตระหนักถึงความสำคัญของสื่อการสอนขาดทักษะและความชำนาญในการผลิตสื่อ และในบางวิชาไม่จำเป็นต้องใช้สื่อการสอนมากนัก เพราะเป็นวิชาที่เกี่ยวกับทักษะการเคลื่อนไหวร่างกาย การสาธิตของครู หรือวิทยากร ทำให้นักเรียนสนใจและเข้าใจได้ง่ายกว่า

ครูที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ต่างกัน พบว่า มีการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของสิทธิชัย จันทานนท์ (2548 : 84 – 86) และสาธิตา สุวรรณสิงห์ (2545 : 55) ที่ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล และการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา พบว่าครูที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ต่างกัน มีการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารได้พัฒนาครูอย่างต่อเนื่องให้มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในการทำงานภายใต้สถานการณ์เดียวกัน คือการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่มีการประกาศพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนได้จัดระบบการนิเทศการศึกษาภายในโดยการนิเทศ แนะนำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งสนับสนุนสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1. ผู้บริหารควรให้การนิเทศและช่วยเหลือครูในด้านการให้ความรู้และทักษะการใช้สื่อ การสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องเกี่ยวกับการใช้วิทัศน์ ICT ประกอบการจัดการเรียนรู้ รวมถึงกระบวนการคิดวิเคราะห์ ให้มากยิ่งขึ้น
2. ครูควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ในด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ ด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน และด้านวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงเพื่อจะได้นหาแนวทางในการพัฒนาตนเองในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ จากการวิจัยพบว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติในเรื่องแผนการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ครูมีความเข้าใจเป้าหมาย แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม โรงเรียนควรสร้างมั่นใจ และส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของครูให้ชัดเจน ด้วยการสร้างระบบการนิเทศการศึกษาให้เข้มแข็ง
4. ด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนควรทำความเข้าใจกับครูให้เห็นถึงความสำคัญของสื่อการสอน เนื่องจากสื่อการสอนมีประโยชน์อย่างมากต่อผู้สอนและผู้เรียน ช่วยให้การบรรยายการจัดการเรียนรู้สนุกสนาน มีชีวิตชีวา ครูสามารถใช้สื่อการสอนเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน สอนเนื้อหา สรุป หรือทบทวนบทเรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังช่วยประหยัดเวลาในการอธิบาย และช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้เร็วขึ้น ถูกต้องและแม่นยำ โรงเรียนควรกำหนดให้ครูได้ผลิตและใช้สื่อ รวมทั้งควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งจะช่วยให้การจัดทำสื่อ ตรงกับสภาพปัญหาและได้สื่อที่มีประสิทธิภาพด้วย
5. ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา โดยกำหนดแนวทางการทำโครงการของนักเรียนให้เป็นระบบและต่อเนื่อง รวมทั้งกำหนดแนวทางในการส่งเสริมให้ครูเชิญคนในชุมชนมาเป็นวิทยากรให้ชัดเจน
6. ด้านวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ควรกำหนดให้ครูใช้แฟ้มสะสมงานของนักเรียนในการวัดผลและประเมินผลให้ชัดเจน และเป็นรูปธรรม รวมทั้งกำหนดแนวทางในการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน
กับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

บรรณานุกรม

ชนาธิป พรกุล. (2544,กันยายน). การจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.

วารสารวิชาการ, 4, (9), 3-7.

ชวลิต เกิดทรัพย์. (2538). การศึกษาการใช้สื่อการเรียนการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทยของครู
ดีเด่นในระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ. (2538). ระบบสื่อการสอน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนู ฤทธิกุล. (2542,มิถุนายน). การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. วารสารวิชาการ, 2, (5),
42 – 43.

นวลจันทร์ หงส์อินทร์. (2544). การศึกษาสภาพปฏิบัติจริงและปัญหาการบริหารงานวิชาการ
ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

นวลจิตต์ เขาวงกัรติพงศ์. (2542). การสอนโดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางแบบ CIPPA.

กรุงเทพฯ : วิชาการพิมพ์.

บางเมืองเขียนผ่องอนุสรณ์, โรงเรียน. (2548). รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษา
ภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบางเมืองเขียนผ่อง
อนุสรณ์. สมุทรปราการ : เอกสารอัดสำเนา.

_____. (2549). คู่มือผู้ปกครองและนักเรียน. สมุทรปราการ : เอกสารเย็บเล่ม.

_____. (2549). สรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประจำปีการศึกษา 2549. สมุทรปราการ :
ถ่ายเอกสาร.

บังอร อนุเมธางกุล. (2541, มกราคม). สอนอย่างไรจึงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้. วารสารราชภัฏ
ฉะเชิงเทรา, 1, (1), 34.

บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม : อภิชาติ
การพิมพ์.

บุญเขต ภิญญอนันตพงษ์. (2538, พฤษภาคม - สิงหาคม). การประเมินจากพอร์ทโฟลิโอ (Portfolio
Assessment). วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). การบริหารงานวิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภณ. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ธนัชการพิมพ์.

- พรเทพ พลับนัม. (2546). **สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์วิทยาลัยการอาชีพในเขตการศึกษาภาคกลาง**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- มาลี สิ้นเสื่อ. (2544). **การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษาเขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ยุพิน ทองสงไสย. (2546). **สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ราชภัฏมหาสารคาม,สถาบัน. (2539). **ชุดฝึกอบรมครูระดับประถมศึกษาปีที่ 5**. มหาสารคาม : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน),สำนักงาน. (2547). **รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. โรงเรียนบางเมืองเขียนผ่องอนุสรณ์ : สำนักงานห้างหุ้นส่วนจำกัดประเมินมาตรฐานการศึกษา.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). **ปฏิวัติการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- ฤกษ์ชัย เพชรคง. (2547). **การประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มเทคนิคพื้นฐานสำหรับนักเรียนสายช่างอุตสาหกรรมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ทวิภาคี) : กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี**. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วนิดา จิ่งประสิทธิ์. (2542). **การบริหารและการบริการงานโสตทัศนศึกษา**. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ : แอลทีเพรส.
- วิชาการ,กรม. (2539). **คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา : การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- _____. (2540). **การประเมินผลจากสภาพจริง**. กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- _____. (2545). **แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ : ครูสภา.

- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2542). บทบาทผู้สอนที่ส่งเสริมผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. นนทบุรี : อาร์เอส
พรินต์ติ้งลิมิเต็ด พาร์ทเนอร์ชิพ.
- ศึกษาธิการ,กระทรวง. (2542). แนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวง
ศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- _____. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ :
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติ
การศึกษา ภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
(ร.ส.พ.)
- _____. (2547). มาตรฐานการศึกษาของชาติ. กรุงเทพฯ : สหายบล็อกและการพิมพ์.
- ส.วาสนา ประवालพฤกษ์. (2540). การประเมินสภาพที่แท้จริง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิทธิชัย จันทานนท์. (2548). ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมนึก นนธิจันทร์. (2540). การเรียนการสอนและการประเมินผลจากสภาพจริงโดยใช้แฟ้ม
สะสมผลงาน. สุรินทร์ : รุ่งธนเกียรติออฟเซ็ท.
- สมพร จารุณี. (2540). การวางแผนการเรียนการสอน : สื่อและกระบวนการ. กรุงเทพฯ :
ครูสภาลาดพร้าว.
- สาธิตา สุวรรณสิงห์. (2545). ศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนของ
ข้าราชการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา.
ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สามัญศึกษา,กรม. (2543). คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.
กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- สำราญ ดติชรา. (2545). ศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาของ
ครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองตราด.
ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่ : แสงศิลป์.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. นางสาวระเบียบ ก่อเกียรติคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีสมุทรปราการ
2. นางลัดดา รื่นเรือง ผู้อำนวยการโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์
3. นางนภัสสร เกียรติอภิพงษ์ รองผู้อำนวยการโรงเรียนพระโขนงวิทยาลัย

ที่ ศธ 0564.06/ว.พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

20 สิงหาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการระเบียบ ก่อเกียรติคุณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางศุภลักษณ์ จิรธนรัตน์ นักศึกษานักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปัจจุบันกำลังศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง "การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฉางอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1"

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ ที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยในเรื่องดังกล่าวของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ณัฏฐ์ เหมทานนท์)
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

โปรแกรมวิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5040

โทรสาร 0-2472-5412

ที่ ศธ 0564.06/ว.พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

20 สิงหาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการลัดดา รื่นเรือง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางศุภลักษณ์ จิรณรัตน์ นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปัจจุบันกำลังศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง "การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเทียนผ่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1"

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ ที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยในเรื่องดังกล่าวของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์มณี นันทานนท์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

โปรแกรมวิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5040

โทรสาร 0-2472-5412

ที่ ศร 0564.06/ว.พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

20 สิงหาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รองผู้อำนวยการนัศสร เกียรติอภิพงษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางศุภลักษณ์ จิรธนรัตน์ นักศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปัจจุบันกำลังศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง "การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฉ่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1"

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ ที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยในเรื่องดังกล่าวของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

โปรแกรมวิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5040

โทรสาร 0-2472-5412

ที่ ศธ 0564.06/ว.พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

1 พฤศจิกายน 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์

ด้วยนางศุภลักษณ์ จิรธนรัตน์ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปัจจุบันกำลังศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง "การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1"

ซึ่งในการวิจัยในเรื่องดังกล่าว นักศึกษาจำเป็นจะต้องทำการเก็บข้อมูลการวิจัยในโรงเรียนของท่าน เพื่อให้การวิจัยได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง อันจะนำไปเป็นประโยชน์ในการวิจัยและโรงเรียนบางเมืองเข็ยนผ่องอนุสรณ์ต่อไป ดังนั้น จึงใคร่ขออนุญาตให้ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

โปรแกรมวิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5040

โทรสาร 0-2472-5412

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม
เรื่องสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ โดยผลการวิจัยที่ได้รับจะให้ประโยชน์เพื่อการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน
ตอนที่1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
3. กรุณาตอบแบบสอบถามตามที่เป็นจริงและตรงตามความคิดเห็นของท่านมากที่สุด และข้อมูลที่ได้จะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใด

นางศุภลักษณ์ จิรนนรัตน์

นักศึกษามหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของครู

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

20 - 30 ปี 31 - 40 ปี มากกว่า 40 ปี

3. วุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี ปริญญาโท สูงกว่าปริญญาโท

4. ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้

1 - 10 ปี 11 - 20 ปี มากกว่า 20 ปี

5. กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จัดการเรียนรู้

☐ ภาษาไทย	☐ ภาษาต่างประเทศ
☐ วิทยาศาสตร์	☐ คณิตศาสตร์
☐ ศิลปะ	☐ สุขศึกษาและพลศึกษา
☐ การงานอาชีพและเทคโนโลยี	☐ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
☐ แนะแนว	

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544

คำชี้แจง: แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อต้องการสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการ
เรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โปรดพิจารณาว่า
ข้อความใดตรงกับสถานการณ์ปฏิบัติจริง โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง
ด้านขวามือที่ตรงกับระดับการปฏิบัติจริง

ข้อ	สภาพการจัดการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการ ท่านนำคำอธิบายรายวิชามาวิเคราะห์เพื่อกำหนด เนื้อหาสาระในการจัดหน่วยการเรียนรู้					
2	ท่านจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ครอบคลุม มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้					
3	ท่านได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ สภาพความแตกต่างของผู้เรียน					
4	ท่านได้กำหนดหน่วยการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเวลา ที่สถานศึกษากำหนดให้เรียน					
5	ท่านได้กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละ หน่วยการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้งเนื้อหา ความรู้ ทักษะ เจตคติที่จะให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน					
6	ท่านเตรียมการวางแผนจัดการเรียนรู้อ่อนเข้าสอน					
7	ท่านได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง					
8	ท่านได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุมด้าน ความรู้ ทักษะ คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม					

ข้อ	สภาพการจัดการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544					
10	ท่านได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง					
11	ท่านได้กำหนดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง					
12	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้จัดทำเสร็จแล้วผ่านการนิเทศ พร้อมทั้งได้รับข้อเสนอแนะจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และฝ่ายวิชาการของโรงเรียน					
13	ด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ท่านได้วิเคราะห์ถึงการเลือกสื่อที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้					
14	ท่านได้พิจารณาเลือกที่จะใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน					
15	ท่านจัดทำสื่อการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้					
16	สื่อที่ท่านใช้ผ่านการวิเคราะห์ว่าสามารถจะทำให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้					
17	ท่านใช้วิทัศน์ สื่อ ICT ประกอบการจัดการเรียนรู้					
18	ท่านจัดทำหรือจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้					
19	ท่านให้นักเรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยฝึกให้ศึกษาค้นคว้า					

ข้อ	สภาพการจัดการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
31	ท่านจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา					
32	ท่านใช้เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนและสาระการเรียนรู้					
33	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
34	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงพื้นฐานความพร้อมของแต่ละบุคคล					
35	ท่านจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนเกิดการใฝ่รู้มากขึ้น					
36	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้กล้าแสดงออกอย่างมีเหตุผล					
37	ท่านจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์					
38	ท่านเชิญคนในชุมชนมาเป็นวิทยากร					
39	ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ท่านมีการวัดผลและประเมินผลไปพร้อมๆกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
40	ท่านวัดผลและประเมินผลโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติ					
41	ท่านวัดผลและประเมินผลนักเรียนครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะและกระบวนการ					
42	ท่านมีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย					
43	ท่านใช้แฟ้มสะสมงานเป็นส่วนหนึ่งในการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้					
44	ท่านสนับสนุนให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์และวัดผลประเมินผลการเรียนรู้จากผลการปฏิบัติกิจกรรมของตนเอง					

ข้อ	สภาพการจัดการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
45	ท่านวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากผลงานที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้					
46	ท่านมีการกำหนดเกณฑ์การวัดผลประเมินผลอย่างเหมาะสมกับความแตกต่างของสาระการเรียนรู้					
47	ท่านจัดทำเครื่องมือวัดผลประเมินผลสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้แก่ผู้เรียน					
48	ท่านดำเนินการวัดผลและประเมินผลคุณภาพนักเรียนได้ครบตามมาตรฐานการเรียนรู้					
49	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน					
50	ท่านนำผลการวัดผลและประเมินผลไปพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ครั้งต่อไป					

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล	นางศุภลักษณ์ จิรธนรัตน์
วัน เดือน ปีเกิด	6 เมษายน 2503
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพฯ
ประวัติการศึกษา	<p>พ.ศ. 2526 วิทยาศาสตร์บัณฑิต (ศึกษาศาสตร์) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์</p> <p>พ.ศ. 2549 ประกาศนียบัตรบัณฑิต การบริหารการศึกษา สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา</p>
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนเทพศิรินทร์ สมุทรปราการ
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะชำนาญการ